

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра міжнародного та європейського права

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

В.о. Завідувача кафедри

_____ Р. О.Максимович

« ____ » _____ 2024р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
ВИПУСКНИЦІ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ
«МАГІСТР»
спеціальності 293 «Міжнародне право»

Тема: **МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ БОРОТЬБИ З
ФІНАНСУВАННЯМ ТЕРОРИЗМУ**

Виконавець: Кучерява Анна Дмитрівна

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Замула Аліна Юріївна

Нормоконтролер: старший викладач кафедри міжнародного та європейського права Немченко Костянтин Сергійович

Київ, 2024

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
Розділ 1. Теоретичні засади боротьби з фінансуванням тероризму та питання міжнародно-правового регулювання	9
1.1. Поняття фінансування тероризму та його основні форми	9
1.2. Історія та розвиток міжнародно-правового регулювання боротьби з фінансуванням тероризму	13
1.3. Роль міжнародних організацій у боротьбі з фінансуванням тероризму	18
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ	23
Розділ 2. Міжнародно-правові механізми боротьби з фінансуванням тероризму	25
2.1. Міжнародні конвенції у сфері боротьби з фінансуванням тероризму	25
2.2. Міжнародні стандарти та рекомендації FATF	34
2.3. Роль національних законодавств у боротьбі з фінансуванням тероризму	42
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ	48
Розділ 3. Проблеми та перспективи удосконалення міжнародно-правових механізмів боротьби з фінансуванням тероризму	50
3.1. Методи протидії міжнародному тероризму	50
3.2. Виклики, пов'язані з фінансовими технологіями та новими формами фінансування тероризму	55
3.3. Сучасні терористичні організації	60
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ	66
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ФТ - *фінансування тероризму;*

ПВК/ФТ - *протидія відмиванню коштів/фінансування тероризму;*

FATF - *(англ.) Financial Action Task Force;*

ООН - *Організація Об'єднаних націй;*

РБ - *Рада Безпеки;*

ЄС - *Європейський союз.*

ВСТУП

Актуальність роботи. Фінансування тероризму є однією з найактуальніших проблем сучасного світу, оскільки воно становить серйозну загрозу для міжнародної безпеки, економічної стабільності та розвитку суспільств. Терористичні організації продовжують вдосконалювати свої методи залучення фінансових ресурсів, використовуючи глобалізаційні процеси, розвиток цифрових технологій, криптовалюту, а також міжнародні фінансові системи для підтримки своєї діяльності.

Суспільна актуальність обумовлена тим, що тероризм як явище порушує основні права людини, зокрема право на життя, безпеку та свободу. Ефективне вирішення проблеми фінансування тероризму є ключовим фактором у забезпеченні безпеки громадян та збереженні стабільності національних економік.

Міжнародно-правова актуальність зумовлена потребою у вдосконаленні міжнародних механізмів боротьби з фінансуванням тероризму, які мають бути більш ефективними, злагодженими та уніфікованими на глобальному рівні. Попри існування значного масиву міжнародних конвенцій, рекомендацій FATF, резолюцій ООН, імплементація цих норм у національні правові системи залишається неоднорідною, що створює прогалини у правовому регулюванні.

Наукова актуальність полягає у необхідності подальшого дослідження фінансових механізмів, що використовуються терористичними організаціями, а також у розробці ефективних рекомендацій для вдосконалення міжнародно-правових механізмів протидії. Це вимагає інтеграції міждисциплінарних підходів, що поєднують економічні, юридичні, політичні та технологічні аспекти.

Теоретичні та практичні аспекти питання боротьби з фінансуванням тероризму базується на працях провідних вчених, як зарубіжних, так і вітчизняних, у сфері міжнародного права, фінансового моніторингу та протидії тероризму.

До зарубіжних вчених, які досліджували проблему протидії фінансуванню тероризму, праці та ідеї яких були використані при написанні даного дослідження, належать: Бассіоні Ч. М., Джексон Р., Мартінез Л., Шнайдер Ф., Аллен М., Ніксон К., Томас Е.

Серед українських науковців, які зробили вагомий внесок у дослідження міжнародно-правових аспектів боротьби з фінансуванням тероризму, варто відзначити: Вовк В. С., Задорожнього О. В., Кузнєцову Н. С., Серьогіна В. О., Антипенка В. Ф., Марущака А. А., Стефанишина Р. О.

Зокрема, зарубіжні та українські вчені вивчили такі питання, як сутність та основні форми фінансування тероризму, історія формування міжнародно-правових механізмів боротьби з фінансуванням терористичних організацій, роль міжнародних організацій (зокрема, організації Об'єднаних Націй, ФАТФ) у боротьбі з припливом коштів на тероризм, питання застосування міжнародних стандартів до внутрішнього законодавства, використання криптовалют та інших фінансових інструментів у терористичній діяльності. проблеми та контрзаходи, пов'язані з використанням технологій. Крім того, вони прагнуть забезпечити фінансову прозорість та міжнародне співробітництво в цій галузі.

Однак, незважаючи на значний обсяг досліджень, всебічний аналіз ефективності міжнародно-правових механізмів у боротьбі з фінансуванням тероризму як і раніше актуальний в контексті розвитку нових фінансових технологій і сучасних викликів, пов'язаних з тіньовою економікою. Динаміка розвитку фінансової системи і терористичних методів вимагає більш детального вивчення взаємодії міжнародних стандартів, внутрішніх законів і нових форм міжнародного співробітництва в контексті забезпечення глобальної безпеки.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є комплексний аналіз міжнародно-правових механізмів боротьби з фінансуванням тероризму, а також теоретичне висвітлення та виявлення особливостей застосування міжнародних стандартів і правових позицій міжнародних організацій у сфері протидії фінансуванню тероризму.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- дослідити теоретичні основи фінансування тероризму та визначити його основні форми;
- проаналізувати історію та розвиток міжнародно-правового регулювання боротьби з фінансуванням тероризму;
- розкрити роль міжнародних організацій у боротьбі з фінансуванням тероризму;
- вивчити основні міжнародні конвенції, що регулюють боротьбу з фінансуванням тероризму, та їхній вплив на національні законодавства;
- проаналізувати міжнародні стандарти та рекомендації FATF щодо фінансування тероризму;
- дослідити роль національних законодавств у боротьбі з фінансуванням тероризму;
- розкрити проблеми імплементації міжнародних стандартів у національні законодавства;
- проаналізувати виклики, пов'язані з фінансовими технологіями та новими формами фінансування тероризму;
- дослідити перспективи удосконалення міжнародно-правових механізмів боротьби з фінансуванням тероризму.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері боротьби з фінансуванням тероризму, зокрема ті, що регулюються міжнародно-правовими та національними механізмами контролю. **Предметом дослідження** є міжнародно-правові механізми боротьби з фінансуванням тероризму, включаючи міжнародні конвенції, стандарти та рекомендації FATF, а також роль національних законодавств у цій сфері.

Методологічна основа роботи складається з філософського, загальнонаукового і спеціального методів, органічне поєднання яких сприяло досягненню поставлених цілей і вирішенню питання дослідження.

Ідеологічною і методологічною основою даної роботи є діалектичний загальнонауковий метод, який використовується для вивчення розвитку і

особливостей фінансування тероризму в контексті міжнародного права. Цей метод допоможе визначити динаміку механізмів міжнародного права і прояснити їх роль у боротьбі з фінансуванням тероризму.

Серед загальнонаукових методів важливу роль відіграє системний підхід, який використовується для аналізу міжнародних угод, норм і стандартів в області боротьби з фінансуванням тероризму і вивчення їх взаємозв'язку. Метод переходу від конкретного до абстрактного дозволяє нам розслідувати конкретні випадки фінансування тероризму, а метод переходу від абстрактного до конкретного допомагає визначити практичне застосування міжнародних стандартів і механізмів для вирішення цієї проблеми.

Особливу роль у дослідженнях відіграють спеціальні наукові методи, особливо в тому, як вони інтерпретують правові норми, що використовуються для аналізу міжнародно-правових документів, таких як угоди ООН, та розуміння їх впливу на внутрішнє право. Порівняльні правові методи використовуються для виявлення відмінностей і подібностей між міжнародними нормами і національними підходами до декомунізації до боротьби з фінансуванням тероризму. Метод узагальнення правових актів і судових рішень дозволяє систематизувати інформацію і виявити важливі тенденції в міжнародно-правовому регулюванні цього питання.

Апробація результатів дослідження. Окремі наукові результати дослідження були апробовані та опубліковані у межах наступних науково-практичних конференцій, круглих столів та семінарів:

- «Сучасні міжнародно-правові механізми протидії фінансуванню тероризму» (VIII Міжнародна студентська наукова конференція «СУЧАСНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ НАУКИ», 08.11.2024, м.Вінниця);
- «Санкційні механізми ООН як інструмент боротьби з фінансуванням терористичних організацій» (№15 студентського наукового журналу «UNIVERSUM», 20.12.2024).

Структура роботи обумовлена її метою, завданнями та предметом дослідження. Дипломна робота складається із переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, якими охоплюються дев'ять підрозділів, висновків та списку використаних джерел (92 найменувань). Загальний обсяг дипломної роботи – 80 сторінок, у тому числі список використаних джерел – 10 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БОРОТЬБИ З ФІНАНСУВАННЯМ ТЕРОРИЗМУ ТА ПИТАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

1.1. Поняття фінансування тероризму та його основні форми

Фінансування має життєво важливе значення для терористичних організацій, як і для кожної людини та установи. Терористичні організації продовжують існувати доти, доки вони здійснюють дії, а їхні дії можуть втілюватися в життя завдяки фінансуванню. Іншими словами, відсутність регулярного фінансування або недостатнє фінансування терористичної організації впливатиме/перешкоджатиме «терористичним актам та іншій організаційній діяльності»; паралельно з негативним впливом на організаційну діяльність, терористичні організації поступово втрачатимуть владу, а терористичні акти та діяльність з часом припиняться.

Боротьба з ФТ - це вид боротьби, спрямований на фінансову діяльність терористичних організацій. Види ФТ охоплюють широкий спектр: від усіх видів контрабанди (наркотики, зброя, іммігранти, сигарети, мазут, товари тощо), яку використовують терористичні організації, що діють в нашій країні, до злочинних доходів, грошей, зібраних силою або добровільно (пожертви, допомога тощо) з тих сфер, на які вони можуть впливати, зловживання релігійними почуттями, корупції та доходів компаній, що виглядають легальними [54].

Тероризм є однією з головних загроз безпеці та стабільності Туреччини протягом багатьох років. Через своє геополітичне та геостратегічне розташування Туреччина як безпосередньо наражається на загрозу тероризму як мішень, так і опосередковано зазнає його впливу через своє сусідство з регіонами з високим рівнем політичної нестабільності та конфліктів. Така ситуація призводить до того, що Туреччина наражається на високий рівень загроз тероризму та ФТ.

Фінансові ресурси терористичних організацій можна розділити на три категорії. Перша - це доходи, отримані незаконним шляхом. До них можна віднести контрабанду (наркотики, сигарети, мазут, іммігрантів, зброю, товари, історичні артефакти тощо), корупцію, здирництво, крадіжки, викуп, шантаж, вимагання, так званий податок, підробку документів (фальшиві посвідчення особи, паспорти тощо).

Друге, можна згадати доходи, отримані, здавалося б, законним шляхом. Як приклади можна навести доходи, отримані через членські внески, пожертви тощо, продаж публікацій організації, соціальні/культурні заходи, організовані юридичними особами, такими як асоціації/фонди тощо, а також прибутки, отримані від підставних комерційних підприємств. По-третє, можна стверджувати, що терористичні організації мають доходи, отримані з-за кордону [3].

Багато терористичних угруповань вдаються до злочинної діяльності, щоб покрити свої щоденні операційні витрати, витрати на закупівлю матеріалів та інформації, навчання, зв'язок і подорожі. Терористи все частіше вдаються до такої діяльності, щоб заробити легкі гроші.

Зростання фінансових потреб терористичних організацій підштовхнуло їх до пошуку шляхів отримання великих сум грошей. Тому незаконний обіг наркотиків став привабливим і неминучим для терористичних організацій. Крім того, розуміння деякими членами організації необхідності отримання особистих фінансових можливостей також є фактором, що спонукає їх шукати більше і легше грошей. Терористичним організаціям потрібні фінансові ресурси, з яких вони можуть заробляти великі гроші, не докладаючи особливих зусиль, і наркотрафік задовольняє їхні потреби в цьому відношенні. Терористичні організації прагнуть отримувати дохід і підтримувати свою діяльність за рахунок наркаторгівлі, або безпосередньо торгуючи наркотиками, або отримуючи комісійні, дозволяючи їм проходити через підконтрольний їм регіон.

Контрабанда зброї та боєприпасів важлива для терористичних організацій у двох аспектах. По-перше, терористична організація потребує зброї та

боєприпасів для використання у своїй діяльності. Однак, оскільки зброя та боєприпаси не можуть бути отримані законним шляхом, вони вдаються до контрабанди. Крім того, під час контрабанди зброї терористичні організації вступають у відносини з іншими злочинними організаціями і отримують від цього дохід.

Для виживання терористичних організацій необхідна активність. Активність може підтримуватися за допомогою зброї та боєприпасів або за наявності боєприпасів. Тому, щоб підтримувати свою діяльність, терористичні організації повинні співпрацювати з організованими злочинними угрупованнями, які займаються контрабандою зброї, або безпосередньо здійснювати контрабанду зброї. Цей обов'язок може варіюватися залежно від умов країн і регіонів, в яких вони діють.

У контексті терористичних організацій вимагання можна визначити як збір грошей під виглядом «оподаткування», особливо з бізнесменів та осіб, які здійснюють комерційну діяльність, шляхом застосування тиску, погроз та залякування. Збирання вимагання терористичними організаціями може здійснюватися за допомогою таких методів, як «захист, не заподіяння шкоди, залякування, викрадення, погрози повідомити про злочин або ситуацію компетентним органам» [18]. Як правило, ті, хто платить здирництво, не є членами терористичних організацій, але дають гроші терористичним організаціям через страх перед терористичними організаціями і бажання захистити своє життя і майно. Звичайно, це є результатом політики залякування та страху, яку проводять терористичні організації.

За допомогою торгівлі людьми терористичні організації не тільки забезпечують собі фінансовий дохід, але й вербують нових членів. Терористичні організації також співпрацюють з мережами торгівлі людьми, що діють в інших країнах, через своїх членів у цих країнах, і отримують частку від доходів злочинних мереж, які перетворили торгівлю людьми на професію.

Терористичні організації, які завдяки сучасним технологічним досягненням можуть легко знайти всі види друкарських інструментів і

матеріалів і стали експертами в підробці документів, видають фальшиві паспорти та посвідчення особи для своїх членів, а також забезпечують дохід організованим злочинним угрупованням, видаючи фальшиві документи на їхню вимогу.

Викуп визначається як «гроші, які людина повинна заплатити сама або хтось інший від її імені, щоб бути звільненою з полону або від будь-якої біди, яка її спіткала», а з точки зору терористичних організацій - як викрадення бізнесменів, відомих бюрократів, державних діячів тощо і вимога грошей натомість. Багато терористичних організацій у світі намагаються поповнити свої фінансові ресурси, викрадаючи людей, особливо бізнесменів, і вимагаючи за них викуп.

Вимагання та крадіжки є одним з методів, що використовуються терористичними організаціями для отримання доходу, особливо на етапі їх створення. Сьогодні, з розвитком технологій, великий бізнес, особливо фінансові установи, вживають необхідних заходів проти такої діяльності терористичних організацій, встановлюючи спеціальні системи безпеки. На додаток до систем безпеки, той факт, що поліція постійно оновлюється і підвищує обізнаність щодо протидії такій діяльності терористичних організацій, призвів до зменшення кількості випадків вимагання, грабежів і крадіжок. Незважаючи на посилення заходів, можна сказати, що організації можуть використовувати цей метод отримання фінансування, коли вони перебувають у скрутному фінансовому становищі [4; 145с].

Фінансування тероризму є однією з найважливіших загроз міжнародній безпеці та стабільності. У сучасному світі терористичні організації планують і здійснюють терористичні акти та активно шукають фінансові ресурси для підтримки своєї діяльності, розширення впливу та матеріально-технічного оснащення. У зв'язку з цим міжнародна спільнота докладає значних зусиль для запобігання надходженню коштів, які підтримують тероризм.

Поняття фінансування тероризму включає в себе комплекс заходів, пов'язаних з отриманням, переказом, зберіганням і розподілом фінансових

ресурсів для підтримки терористичних актів або організацій, що здійснюють терористичну діяльність. Відповідно до Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму 1999 року, фінансування тероризму визначається як надання коштів для фінансування актів тероризму або збір коштів з метою їх використання для фінансування актів тероризму. Важливо зазначити, що кримінальна відповідальність за фінансування тероризму може настати навіть тоді, коли терористичний акт не було вчинено, але є намір використати кошти з такою метою.

Міжнародна спільнота продовжує працювати над розробкою правових механізмів, спрямованих на виявлення, запобігання та покарання осіб, причетних до фінансування тероризму. Лише узгоджені зусилля всіх держав та міжнародних організацій можуть забезпечити ефективну протидію цій глобальній загрозі та сприяти зміцненню міжнародної безпеки.

1.2. Історія та розвиток міжнародно-правового регулювання боротьби з фінансуванням тероризму

Розвиток міжнародно-правового контролю за фінансуванням тероризму є ключовим елементом глобальної системи протидії загрозі тероризму, з якою стикається сучасний світ. Фінансування тероризму дозволяє терористичним групам організовувати та здійснювати теракти, купувати зброю, вербувати нових членів, вести пропагандистську діяльність та підтримувати свої мережі. Тому боротьба з джерелами фінансування тероризму має ключове значення для запобігання його поширенню та підтримання міжнародної безпеки.

Кількість тероризму та терористичних інцидентів в історичному процесі є досить великою. Якщо згадати деякі з них, то першою структурою, яку ми можемо назвати релігійно мотивованою терористичною організацією, вважається «Сікаріс». Назва організації походить від слова «сіса», що означає «кинджал». Сікаріси, які, як вважають, були засновані для боротьби з переслідуваннями римлян, пошкодили багато будівель в Єрусалимському

регіоні. В іншому прикладі, вбивство Юлія Цезаря Брутом і його спільниками розпочало процес, що призвів до розпаду Риму. В ісламський період було вбито трьох халіфів, які прийшли після пророка Мухаммеда [45; 111с.].

В результаті цих вбивств в ісламі почався період сект. Через кілька тижнів після того, як організація, відома як «Хашаші», заснована і очолювана Хасаном Саббахом, вбила Нізамульмулька, найважливішого візира Великої держави Сельджуків, розпад держави почався з підозрілої смерті Мелікшаха. Близько 8 тисяч людей було вбито під час повстання на Сицилії, яка перебувала під французькою гегемонією протягом 13 століття. У 1605 році змова Гая Фокса і його друзів намагалася вбити короля Якова, організувавши вибух бомби в будівлі англійського парламенту. Вбивство Франца Фердинанда, спадкоємця Австро-Угорської імперії, під час поїздки до Сараєва є найважливішою причиною Першої світової війни.

Під час Другої світової війни політика геноциду нацистської Німеччини проти євреїв, війна у В'єтнамі, яку Сполучені Штати Америки (США) вели за поширення і збереження демократії, війна за незалежність Алжиру, палестино-ізраїльські війни також зайняли своє місце в історичному процесі тероризму і тероризму. Найважливішою подією серед нещодавніх терористичних подій і поворотним моментом багатьох досліджень стала катастрофа двох літаків, захоплених терористами 11 вересня 2001 року у Всесвітній торговий центр США, в результаті якої загинуло близько 4 000 осіб.

Наразі в Німеччині не існує загально визнаного визначення тероризму. Кримінальний кодекс Німеччини не містить чітких формулювань, безпосередньо пов'язаних зі злочином тероризму. Однак, навіть якщо вчинені дії відповідають Конституції з точки зору мети, вони можуть трактуватися як терористичні злочини, якщо вони спрямовані на підрив порядку.

Стаття 571 Кримінального кодексу Іспанії розглядає як терористичні злочини дії, «спрямовані проти конституційного ладу і громадського спокою». У Кримінальному кодексі Італії терористичними злочинами вважаються дії, «спрямовані на повалення демократичного ладу».

У Кримінальному кодексі Португалії тероризм визначається як «загроза національним інтересам, порушення функціонування державних інститутів у різний спосіб, примушування державних інститутів до досягнення різних цілей і загроза окремим особам або групам осіб». Слово «тероризм» вперше концептуально використав Едмунд Берк.

Тероризм сам по собі не є ідеологією. Оскільки це складне явище, важко використовувати різкі вирази при його визначенні. Це радше систематичне перетворення ідеології на насильство та її інструменталізація для досягнення різних цілей. Яйла, відомий дослідник тероризму, робить наступні заяви про тероризм: «Це не ідеологія, не доктрина і навіть не систематична ідея. Тероризм - це метод, тактика, стратегія і навіть форма ведення війни». Зокрема, фраза «тероризм є формою ведення війни» у визначенні привертає увагу до того, що тероризм є модернізованою адаптацією класичних методів ведення війни. У цьому контексті тероризм можна розглядати як стратегію, метод або інструмент, а не доктрину.

В історичному процесі розвитку концепції тероризму «Конвенція про запобігання тероризму і покарання за нього», підготовлена Лігою Націй після Першої світової війни, є першою зафіксованою заявою про те, що тероризм перетворився на глобальне явище. Хоча Конвенція не набула чинності, вона посідає важливе місце в дослідженнях тероризму в концептуальному плані. Підписання Конвенції Організації Об'єднаних Націй після Другої світової війни стало другим важливим поворотним моментом для тероризму. Статут Організації Об'єднаних Націй містить положення, які забороняють державам нападати або пригнічувати одна одну, за певними винятками. З цієї причини держави, які не бажають залишати кермо сучасного колоніального порядку, намагаються використовувати тероризм як апарат.

Однією з найважливіших організацій у сфері боротьби з фінансуванням тероризму є Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), яка розробляє міжнародні стандарти та рекомендації щодо запобігання використанню фінансової системи для фінансування тероризму.

механізми, належної перевірки фінансовими установами клієнтів, моніторингу підозрілих операцій та забезпечення обміну інформацією між країнами. Крім того, FATF оцінює національні системи протидії фінансуванню тероризму та виявляє країни, які не відповідають міжнародним стандартам у цій сфері [14].

Група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), сторонами якої сьогодні є більшість держав-членів ООН, до 11 вересня боролася лише проти злочинів, визначених як «відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом», або «відмивання грошей». Проте після атак стало зрозуміло, що першим способом боротьби з міжнародним тероризмом є припинення джерел фінансування тероризму. У цьому контексті FATF включила питання «запобігання фінансуванню тероризму» до своїх основних обов'язків 31 жовтня 2001 року, приблизно через місяць після терактів. У цьому контексті FATF, яка опублікувала загалом 9 спеціальних рекомендацій до 2004 року, надала рекомендації країнам щодо джерел фінансування тероризму через ці рекомендації до 2012 року. Однак ці 9 спеціальних рекомендацій були включені до змісту існуючих 40 рекомендацій щодо запобігання відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом/грошей, після постанови, прийнятої в 2012 році, і тепер, у світлі рішень, включених до 40 рекомендацій, обидві ведеться боротьба з відмиванням злочинних доходів/грошей та джерелами фінансування тероризму.

Окрім FATF, на міжнародному рівні; ООН, Рада безпеки ООН, Європейська рада, Європейський Союз, Егмонтська група, Вольфсберзька група, Базельський комітет банківського нагляду, Інтерпол, Європол, Світовий банк і Міжнародний валютний фонд, а також на національному рівні; Рада з розслідування фінансових злочинів (MASAK) і Координаційна рада з розслідування фінансових злочинів проводять різні дослідження щодо боротьби з фінансуванням тероризму.

Питання запобігання фінансуванню тероризму є критично важливим для збереження існування країни. Бо терористичні організації та їхні учасники не припиняють свого існування в країні, де вони продовжують знаходити

фінансову підтримку. Навпаки, вони приймають країну, де вони можуть створити свою фінансову інфраструктуру як свою базу. Терористичні організації, які розвивалися як організації, що навчаються з точки зору переказу коштів і наздогнали сучасні технології та соціальний порядок, значно покращили свою здатність діяти таємно. У зв'язку з цим дані, отримані шляхом відстеження переказів коштів, містять важливі підказки не тільки для визначення часу терактів, а й для відстеження терористів. Іншими словами, відстежуючи грошові перекази, можна з'ясувати, хто і де знаходяться учасники терористичної організації та чим вони займаються [31].

Історично боротьба з тероризмом була зосереджена на криміналізації терористичних актів і створенні механізмів переслідування осіб, причетних до тероризму. Однак з часом стало зрозуміло, що якщо не перервати потік коштів, терористичні угруповання продовжуватимуть свою діяльність і загрожуватимуть глобальній безпеці. Міжнародне право почало розвиватися в напрямку створення нормативно-правової бази для контролю за боротьбою з фінансуванням тероризму. Важливим кроком у цьому процесі стала Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму, прийнята в 1999 році і набула чинності в 2002 році. Конвенція визначила фінансування тероризму як самостійний міжнародний злочин і наклала на держави-учасниці зобов'язання криміналізувати надання або збір коштів для терористичних цілей, заморозити активи, пов'язані з терористичною діяльністю, і співпрацювати на міжнародному рівні в розслідуванні злочинів, пов'язаних з фінансуванням тероризму.

Регіональні організації також відіграють важливу роль у розробці правових механізмів боротьби з фінансуванням тероризму. Європейський Союз запровадив директиви та регламенти для запобігання використанню фінансової системи в терористичних цілях, а також впровадив систему фінансового моніторингу та обміну інформацією між фінансовими установами країн-членів. інші регіональні організації, такі як Організація з безпеки і співробітництва в Європі, Ліга арабських держав та Організація ісламського співробітництва,

також створили механізми боротьби з фінансуванням тероризму у своїх регіонах.

Сучасні виклики у сфері боротьби з фінансуванням тероризму пов'язані з розвитком фінансових технологій, зокрема криптовалют. Криптовалюти стають дедалі популярнішими серед терористичних угруповань через їхню анонімність і складність відстеження транзакцій. У відповідь на це міжнародні організації працюють над розробкою глобальних стандартів регулювання криптовалют і впровадженням нових технологічних рішень для виявлення підозрілих фінансових операцій [12].

Окрім забезпечення та підтримання існування терористичних організацій, їх основною метою є не отримання прибутку. Головною метою фінансування терористичних організацій є здійснення дій шляхом визначення організаційної стратегії відповідно до розміру отриманого фінансування. Неминуче зміниться стратегічна структура терористичної організації, яка має великий обсяг фінансування, і посиляться жорсткість її дій. Терористичні організації можуть здійснювати терористичні акти насильства прямо пропорційно своїм фінансовим можливостям і можливостям дій. Іншими словами, чим більшою є терористична організація у фінансовому відношенні, тим більшу загрозу вона має від здійснення дій, які мають широкомасштабний вплив.

1.3. Роль міжнародних організацій у боротьбі з фінансуванням тероризму

Роль міжнародних організацій у боротьбі з фінансуванням тероризму є ключовою складовою глобальної системи безпеки, спрямованої на протидію терористичним загрозам. Завдяки своєму широкому впливу та можливостям координації зусиль держав-членів, міжнародні організації відіграють важливу роль у створенні та впровадженні стандартів, регулюванні фінансових потоків, забезпеченні обміну інформацією та посиленні співпраці між країнами для ефективної боротьби з фінансуванням терористичних угруповань. В умовах

глобалізації та транснаціонального характеру тероризму діяльність цих організацій є необхідною для забезпечення цілісності міжнародної фінансової системи та збереження миру і стабільності [43].

Однією з ключових організацій, що займається цією проблемою, є ООН. Завдяки своїм універсальним повноваженням, ООН відіграє вирішальну роль у створенні міжнародної правової бази для боротьби з тероризмом. Через свої спеціалізовані органи, зокрема через Комітет з боротьби з тероризмом (СТС) та Управління з боротьби з наркотиками та злочинністю (UNODC), ООН активно розробляє стратегії, які допомагають країнам знижувати ризики фінансування тероризму, а також створює платформи для обміну інформацією та співпраці. ООН також розробила кілька важливих конвенцій, таких як Конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму 1999 року, яка стала основою для міжнародного співробітництва в цій сфері. Крім того, ООН активно підтримує ініціативи з підвищення спроможності національних органів і правових систем у боротьбі з фінансуванням тероризму.

На додачу до цього, важливу роль у глобальній боротьбі з фінансуванням тероризму відіграє Фінансова дія групи (FATF), яка розробляє рекомендації для країн-членів, щодо боротьби з відмиванням коштів і фінансуванням тероризму. FATF не тільки формулює основні міжнародні стандарти, але й здійснює оцінку ефективності систем протидії фінансуванню тероризму на національному рівні. Окрім того, FATF допомагає країнам впроваджувати заходи, спрямовані на моніторинг фінансових операцій, розкриття джерел незаконного фінансування та запобігання терористичному фінансуванню. Програми оцінки відповідності стандартам FATF допомагають країнам покращити свою фінансову систему та знизити ризик терористичного фінансування.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Світовий банк також беруть активну участь у боротьбі з фінансуванням тероризму. Хоча їх основні завдання полягають у наданні фінансової допомоги і розвитку економік країн, вони також здійснюють аналіз фінансових потоків та політик, що можуть бути використані для фінансування тероризму. МВФ співпрацює з іншими міжнародними

організаціями для забезпечення того, щоб фінансові системи країн були стійкими до терористичних загроз, а також здійснює оцінку ефективності політик і практик щодо боротьби з фінансуванням тероризму[55].

Крім того, важливу роль у боротьбі з фінансуванням тероризму відіграють регіональні організації. Наприклад, Європейський Союз активно підтримує спільні зусилля країн-членів у боротьбі з тероризмом через ухвалення відповідних директив та регламентів, що забезпечують уніфікацію національних заходів, спрямованих на боротьбу з фінансуванням тероризму. ЄС також активно співпрацює з іншими міжнародними організаціями, такими як ООН та FATF, з метою забезпечення ефективного обміну інформацією і кращого моніторингу фінансових потоків.

інші міжнародні організації, такі як інтерпол і Європол, відіграють значну роль у боротьбі з фінансуванням тероризму на рівні правоохоронних органів. інтерпол, зокрема, забезпечує координацію між поліцейськими силами різних країн, допомагаючи їм відслідковувати підозрілі фінансові потоки та запобігати їх використанню для фінансування тероризму. Європол активно сприяє боротьбі з фінансуванням тероризму в Європі, надаючи державам-членам ЄС технічну та оперативну допомогу, а також здійснюючи координацію дій між національними правоохоронними органами.

Важливим аспектом роботи міжнародних організацій є надання технічної допомоги та навчання для країн, що мають обмежений досвід у боротьбі з фінансуванням тероризму. Через різні програми та ініціативи, міжнародні організації сприяють посиленню спроможності національних органів влади, таких як фінансові розвідувальні підрозділи та правоохоронні органи, у боротьбі з терористичними фінансовими мережами. Ці організації забезпечують країни необхідними ресурсами та технологіями для ефективного моніторингу фінансових потоків і виявлення підозрілих операцій.

Рада Безпеки створила Комітет з санкцій, який контролює виконання резолюцій, спрямованих на боротьбу з фінансуванням тероризму. Особливо важливим є санкційний режим, запроваджений щодо організацій, пов'язаних з

Аль-Каїдою, Талібаном та ісламською Державою. Цей режим передбачає заморожування активів, заборону на поїздки та ембарго на постачання зброї для осіб, включених до санкційного списку.

Ще однією вагомою міжнародною організацією, яка займається питанням протидії фінансуванню тероризму, є Фінансова група боротьби з відмиванням грошей (FATF). Ця міжурядова структура була створена у 1989 році для боротьби з відмиванням коштів, однак після 2001 року її мандат було розширено для включення боротьби з фінансуванням тероризму. FATF розробляє міжнародні стандарти та рекомендації, які встановлюють вимоги до національних фінансових систем щодо виявлення, моніторингу та блокування фінансових потоків, пов'язаних із терористичною діяльністю. Основні принципи FATF включають належну перевірку клієнтів фінансових установ, запровадження системи звітності про підозрілі транзакції, моніторинг фінансових операцій та співпрацю між фінансовими розвідками різних країн. FATF також проводить оцінку національних систем протидії фінансуванню тероризму та публікує списки країн, які не відповідають міжнародним стандартам, стимулюючи їх до впровадження необхідних реформ.

Європейський Союз також відіграє важливу роль у боротьбі з фінансуванням тероризму, запроваджуючи комплексні заходи на рівні своїх держав-членів. ЄС розробляє директиви та регламенти, спрямовані на посилення контролю за фінансовими потоками, створення механізмів фінансового моніторингу та запобігання використанню фінансових систем для терористичних цілей. Однією з ключових ініціатив ЄС стало впровадження Європейської системи фінансового моніторингу, яка забезпечує обмін інформацією між фінансовими установами та правоохоронними органами для виявлення підозрілих транзакцій.

інші регіональні організації також здійснюють значний внесок у боротьбу з фінансуванням тероризму. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) працює над посиленням співпраці між державами-учасницями у сфері фінансового моніторингу, розробляє навчальні програми для фінансових

установ та правоохоронних органів, спрямовані на підвищення їхньої здатності виявляти та запобігати фінансовій підтримці тероризму. Організація ісламського співробітництва та Арабська Ліга також приділяють увагу питанням фінансування тероризму, розробляючи механізми для координації зусиль у своїх регіонах, де ця проблема є особливо актуальною.

Важливою складовою діяльності міжнародних організацій є співпраця з приватним сектором. Фінансові установи, зокрема банки, страхові компанії та платіжні системи, відіграють ключову роль у виявленні підозрілих фінансових операцій та запобіганні їх використанню для терористичних цілей. Міжнародні організації розробляють рекомендації та стандарти для приватного сектору, а також проводять навчання та консультації для підвищення рівня обізнаності щодо ризиків, пов'язаних із фінансуванням тероризму.

Попри значний прогрес у розвитку міжнародного правового регулювання, боротьба з фінансуванням тероризму залишається складною через постійний розвиток технологій та фінансових інструментів. Зростання популярності криптовалют, розвиток фінансових технологій та анонімних платіжних систем створюють нові виклики для міжнародного співтовариства. У відповідь на ці виклики міжнародні організації працюють над створенням нових стандартів та впровадженням сучасних технологічних рішень для виявлення та блокування фінансових потоків, пов'язаних із терористичною діяльністю.

Таким чином, роль міжнародних організацій у боротьбі з фінансуванням тероризму є надзвичайно важливою для забезпечення глобальної безпеки. Завдяки їхній діяльності створюються ефективні правові та інституційні механізми для протидії фінансуванню тероризму, забезпечується координація зусиль держав та приватного сектору, а також впроваджуються сучасні технології для виявлення та блокування фінансових потоків, пов'язаних із терористичною діяльністю. Тільки через тісну співпрацю та спільні зусилля на міжнародному рівні можливо ефективно боротися з цією глобальною загрозою та забезпечити мир і стабільність у світі.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ

У розділі 1 розглядаються теоретичні засади фінансування тероризму та міжнародно-правові засоби боротьби з цією глобальною проблемою, а також підкреслюється важливість комплексного підходу до протидії цій загрозі. У підрозділі 1 аналізується поняття фінансування тероризму. Фінансування тероризму охоплює всі форми фінансової підтримки терористичних груп та осіб, які здійснюють терористичну діяльність. Основною формою фінансування тероризму є надання коштів терористичним групам для здійснення їхньої діяльності через державні фонди, приватні фонди або незаконну діяльність. Переривання потоку коштів та контроль за фінансуванням тероризму є основою для розробки відповідних заходів для боротьби з цією загрозою.

У Розділі 1 описано історію та розвиток міжнародно-правових механізмів боротьби з фінансуванням тероризму. історичний аналіз показує, що з кінця 20-го століття міжнародне співтовариство почало усвідомлювати необхідність створення ефективних правових механізмів боротьби з фінансуванням тероризму. Поступовий розвиток міжнародних конвенцій, імплементація резолюцій ООН та ініціатива FATF заклали основу для встановлення єдиних стандартів у боротьбі з цією проблемою. Міжнародне співробітництво стало важливим елементом у боротьбі з тероризмом. Це пов'язано з тим, що фінансування терористичних угруповань часто має транснаціональний характер і може бути ефективним лише за умови спільних дій країн.

Що стосується ролі міжнародних організацій у боротьбі з фінансуванням тероризму, то в Розділі 3 показано, як такі організації, як ООН, FATF, МВФ, Світовий банк і навіть регіональні організації відіграють важливу роль у розробці національних стандартів, керівних принципів і механізмів. Ці організації не лише розробляють правову базу для боротьби з фінансуванням тероризму, але й сприяють координації між державами, надаючи технічну та фінансову підтримку. Активно сприяючи обміну інформацією між державами та

надаючи ресурси для проведення розслідувань, міжнародні організації забезпечують ефективне виявлення та припинення фінансування тероризму.

Взяті разом, всі підрозділи показують, що боротьба з фінансуванням тероризму вимагає комплексного підходу, який включає в себе міжнародне співробітництво, розробку відповідних правових інструментів, розробку міжнародних стандартів і рекомендацій, а також активне залучення міжнародних організацій. Оскільки фінансові потоки тероризму часто мають транскордонний характер і їх важко відстежувати та контролювати, спільні дії між державами є вкрай важливими. Тому зміцнення міжнародного співробітництва та постійний розвиток міжнародно-правових механізмів є важливими елементами ефективної боротьби з фінансуванням тероризму в глобальному масштабі.

РОЗДІЛ 2. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ БОРОТЬБИ З ФІНАНСУВАННЯМ ТЕРОРИЗМУ

2.1. Міжнародні конвенції у сфері боротьби з фінансуванням тероризму

Нормативно-правові механізми боротьби з фінансуванням тероризму є основою для ефективного запобігання фінансовій підтримці терористичних організацій на міжнародному рівні. Ці механізми включають як міжнародні конвенції, так і резолюції міжнародних організацій, які встановлюють правові норми та зобов'язання для держав, спрямовані на криміналізацію, моніторинг та блокування фінансових потоків, пов'язаних із терористичною діяльністю. Прийняття цих нормативно-правових актів стало важливим кроком у забезпеченні глобальної безпеки, оскільки фінансування тероризму є одним із ключових факторів, що дозволяє терористичним угрупованням існувати та здійснювати свою діяльність.

У минулому відмивання грошей було явно пов'язане з фінансовим і банківським секторами. Проте дедалі всеосяжніше регулювання в цих секторах змусило відмивачів грошей стати більш досвідченими. Як наслідок, вони почали проникати в нефінансові сектори, такі як туризм і готельний бізнес, неурядові організації, ринки мистецтва тощо...

Використовуючи вразливі місця в національних системах боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму (ПВК/ФТ), терористи та серйозні організовані злочинні групи послаблюють міцність і надійність фінансових систем. Це призводить до підвищення волатильності міжнародних потоків капіталу, підриває довіру громадян до фінансових установ і негативно впливає на цілісність ринку. Ці явища також мають гальмівний вплив на прямі іноземні інвестиції та економіку в цілому.

Відмивання грошей – це процес, за допомогою якого доходи від злочинної діяльності (корупція, торгівля наркотиками, маніпулювання ринком, шахрайство, ухилення від сплати податків тощо) маскуються, щоб приховати їхнє незаконне походження, щоб використовувати їх у легальній економіці.

Гроші можна відмивати багатьма способами: внесенням невеликих сум готівки на непомітні банківські рахунки; купівля та перепродаж предметів розкоші; через серію складних міжнародних фінансових операцій... Коли один метод виявлено, злочинці незабаром знаходять інший.

Відмивання грошей можна визначити кількома способами. Тим не менш, країни повинні завжди гарантувати, що це криміналізація на основі Віденської та Палермської конвенцій ООН. Фінансування тероризму (ФТ) – це збір грошей, який включає вимагання, збір або надання коштів з метою їх використання для підтримки терористичних актів, терористів або терористичних організацій. Незалежно від того, чи є вони частиною великих терористичних організацій, які контролюють територію, чи членами малих терористичних осередків, терористам потрібні гроші. Їхні кошти можуть надходити із законних джерел або внаслідок злочинної діяльності (грабіж, вимагання, пограбування економічних активів і природних ресурсів, експлуатація некомерційних організацій, викрадення з метою отримання викупу, контрабанда готівки...). Терористам потрібні гроші на зброю, проїзд, проживання та планування, підготовку та виконання терактів. Брак коштів обмежує їх здатність готувати/здійснювати напади та розвиватися як організація. Таким чином, переривання та запобігання фінансовим потокам і транзакціям, пов'язаним з тероризмом, є одним із найефективніших способів боротьби з тероризмом.

Терористи постійно адаптують спосіб збирання коштів і куди їх переміщують, щоб обійти національні гарантії. Фактори, які сприяють фінансуванню тероризму, включають відносну легкість доступу до електронних платіжних механізмів, широке використання нових технологій або продуктів (наприклад, платежів у соціальних мережах), анонімність під час здійснення фінансових переказів, доступ до широкого кола та кількості потенційних спонсорів або симпатиків.

Терористи переважно використовують традиційні методи фінансування, зокрема самофінансування, щоб зібрати кошти, необхідні для поїздок у зони конфлікту. Проблема для юрисдикцій полягає в тому, щоб ідентифікувати цих

осіб через відносно низькі суми фінансування, які їм потрібні, і швидкість, з якою вони можуть їх отримати. Фінансування тероризму має бути криміналізовано відповідно до Конвенції ООН про боротьбу з фінансуванням тероризму, ухваленої Генеральною Асамблеєю ООН у грудні 1999 року.

Боротьба з фінансуванням тероризму передбачає розслідування, аналіз, стримування та запобігання джерелам фінансування діяльності, спрямованої на насильство та загрозу насильства проти цивільного населення. Відстежуючи джерело коштів, які підтримують терористичну діяльність, правоохоронні органи можуть запобігти деяким із цих дій.

Протидія відмиванню грошей і фінансуванню тероризму не може здійснюватися окремо. Дійсно, було чітко встановлено, що незаконні доходи, які використовуються для підтримки організованих злочинних груп, також використовуються для фінансування тероризму. ПВК/ФТ обов'язково передбачає залучення багатьох суб'єктів, як державних, так і приватних, а також аналіз широкої системи, яка враховує тісний зв'язок між фінансуванням тероризму та злочинною діяльністю, пов'язаною з організованою злочинністю.

Ключовим документом, який відіграє провідну роль в організації співпраці у даному напрямі на міждержавному рівні, є «Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму», яку було прийнято резолюцією 54/109 від 9 грудня 1999 року (The United Nations General Assembly. (1999). Resolution adopted by the General Assembly. 54/109). У документі представлено вичерпний перелік діянь, вчинення яких підпадає під дію цієї Конвенції, а особи, чи то юридичні, чи то фізичні, – під компетенцію певних державних органів, що здійснюють антитерористичну діяльність. Конвенція містить три основних зобов'язання для держав-учасниць.

По-перше, зафіксувати злочинний характер фінансування тероризму у своєму кримінальному законодавстві. По-друге, вони зобов'язані брати участь у широкомасштабному співробітництві з іншими державами-учасницями і надавати їм юридичну допомогу в питаннях, що становлять предмет Конвенції. По-третє, вони зобов'язані ввести в дію певні вимоги щодо ролі фінансових установ у виявленні та повідомленні фактів, які свідчать про фінансування терористичних актів.

Від імені України Конвенцію було підписано 8 червня 2000 року й ратифіковано Верховною Радою України 12 вересня 2002 року. 25–26 березня 2004 року Європейською радою за результатами саміту ЄС було прийнято ряд документів програмного характеру: Декларацію про боротьбу з тероризмом (The United Nations Security Council (2004), Стратегічні цілі Європейського союзу у боротьбі проти тероризму (оновлений План дій) та ін. Серед основних заходів, що спрямовані на розвиток існуючого співробітництва у сфері боротьби з тероризмом, Декларація передбачає активізацію співпраці між Європолем, Євроюстом, розвідувальними структурами країн-членів ЄС і Радою керівників поліцейських підрозділів країн ЄС. Як пріоритет було визначено подальшу розробку законодавства щодо недопущення фінансування тероризму та обміну інформацією з питань його фінансування.

Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації, підписана в Монреалі 23.09.1971 року. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації, а також підписаний Протокол про боротьбу з незаконними актами насильства в

аеропортах, що обслуговують міжнародну цивільну авіацію, що доповнює вищезазначену Конвенцію, розглядається і тлумачиться як єдиний документ. Вищезазначені міжнародні правові акти передбачають такі злочини, що відносять до тероризму:

- незаконні і навмисні дії осіб, якщо вони здійснюють акт насильства щодо особи, яка перебуває на борту повітряного судна у польоті, якщо такий акт може загрожувати безпеці цього повітряного судна;

- незаконні і навмисні дії особи, якщо вони руйнують повітряне судно, що перебуває в експлуатації, або заподіює цьому повітряному судну пошкодження, яке виводить його з ладу або може загрожувати його безпеці у польоті;

- незаконні і навмисні дії особи, яка вчиняє дії, які призводять до переміщення на повітряне судно, що перебуває в експлуатації, яким би то не було способом пристрій чи речовину, яка може зруйнувати таке повітряне судно або заподіяти йому пошкодження, яке може загрожувати його безпеці у польоті;

- незаконні і навмисні дії особи, які руйнують або ушкоджують аеронавігаційне обладнання або втручаються в його експлуатацію, якщо будь-який такий акт може загрожувати безпеці повітряних суден у польоті;

- незаконні і навмисні дії особи, яка повідомляє свідомо помилкові відомості, створюючи тим самим загрозу безпеці повітряного судна в польоті;

- незаконні і навмисні дії особи, яке намагається вчинити будь-яку з вищевикладених злочинів;

- незаконні і навмисні дії особи, яка є співучасником особи, яка вчиняє або намагається вчинити будь-який злочин;

- здійснюють незаконно і навмисно, з використанням будь-якого пристрою, речовини або зброї акт насильства стосовно особи в аеропорту, що обслуговує міжнародну цивільну авіацію, який завдає або може завдати серйозної шкоди здоров'ю або смерть;

- здійснюють незаконно і навмисно, з використанням будь-якого пристрою, речовини або зброї руйнування або серйозні пошкодження обладнання та споруд аеропорту, який обслуговує міжнародну цивільну авіацію, або

розташовані в аеропорту повітряні судна, що не знаходяться в експлуатації, або порушує роботу служб аеропорту, якщо такий акт загрожує чи може загрозувати безпеці в цьому аеропорту.

Однією з найважливіших міжнародних конвенцій у сфері боротьби з фінансуванням тероризму є Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН у 1999 році. Цей документ є першим міжнародним договором, який визначив фінансування тероризму як окремий злочин і встановив обов'язок для держав-учасниць криміналізувати цей вид діяльності у своєму національному законодавстві. Конвенція вимагає від держав запровадити жорсткі заходи щодо виявлення, заморожування та конфіскації активів, які можуть бути використані для фінансування терористичної діяльності. Вона також зобов'язує держави співпрацювати у сфері обміну інформацією, розслідування злочинів, пов'язаних із фінансуванням тероризму, та екстрадиції осіб, які причетні до таких злочинів.

іншою важливою міжнародною конвенцією є Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року, відома як Палермська конвенція. Хоча основною метою цієї конвенції є боротьба з організованою злочинністю, вона також приділяє значну увагу питанню відмивання грошей та фінансування тероризму. Конвенція встановлює міжнародні стандарти для боротьби з відмиванням коштів, які можуть бути використані для фінансування терористичних організацій, а також передбачає створення національних органів, відповідальних за фінансовий моніторинг та розслідування злочинів у фінансовій сфері.

Один із основних міжнародних інструментів у цій сфері — це Конвенція ООН про боротьбу з фінансуванням тероризму, яка була прийнята в 1999 році. Цей документ створює юридичні зобов'язання для держав, встановлюючи, що фінансування тероризму є кримінальним злочином. Відповідно до Конвенції, кожна держава повинна розробити та запровадити національні заходи, які дозволяють переслідувати осіб, що здійснюють фінансування тероризму, а також визначати відповідальність за такі дії. Крім того, ця Конвенція закликає

держави до співпраці в обміні інформацією, сприяння у розслідуваннях та екстрадиції осіб, що скоїли злочини, пов'язані з фінансуванням тероризму. Це положення є важливим для забезпечення ефективності боротьби з тероризмом на міжнародному рівні, оскільки фінансування терористичних організацій часто здійснюється через транскордонні фінансові потоки, що ускладнює національні розслідування.

Ще одним важливим документом у сфері боротьби з фінансуванням тероризму є Міжнародна конвенція щодо боротьби з тероризмом, яка була ухвалена ООН. Вона містить конкретні норми, що стосуються боротьби з терористичними актами і передбачає обов'язки для держав в умовах, коли тероризм здійснюється через організовані злочинні групи або в контексті міжнародної терористичної діяльності. Ці норми дозволяють надавати правову підтримку країнам, які стикаються з терористичними загрозами, зокрема в частині боротьби з фінансуванням тероризму.

Також важливою є Резолюція Ради Безпеки ООН 1373, прийнята в 2001 році, яка зобов'язує держави вживати конкретних заходів щодо запобігання фінансуванню тероризму. Зокрема, ця Резолюція передбачає, що всі держави повинні здійснювати контроль за фінансовими установами та організаціями, щоб запобігти використанню цих каналів для фінансування тероризму. Вона також встановлює механізми для заморожування активів осіб та організацій, що пов'язані з тероризмом, та вимоги щодо обміну інформацією між країнами.

Конвенції, спрямовані на боротьбу з фінансуванням тероризму, також включають положення, що визначають, як держава повинна взаємодіяти з іншими країнами для обміну інформацією, розслідування фінансових потоків, що сприяють тероризму, а також для забезпечення права на екстрадицію осіб, які звинувачуються у фінансуванні тероризму. ООН регулярно вимагає від держав, щоб вони вживали відповідні заходи для забезпечення сумісності національних законодавств з міжнародними стандартами, такими як ті, що містяться в Конвенції ООН про боротьбу з фінансуванням тероризму.

Одним із важливих аспектів міжнародних конвенцій є їх здатність забезпечити реалізацію заходів з боротьби з фінансуванням тероризму на рівні міжнародної співпраці. Наприклад, Конвенція ООН про боротьбу з фінансуванням тероризму і Резолюція Ради Безпеки ООН передбачають необхідність встановлення міжнародного співробітництва у боротьбі з тероризмом через розслідування, обмін розвідувальною інформацією та координування правоохоронних дій. Завдяки цьому забезпечується інтеграція зусиль різних країн у справі припинення терористичних фінансових потоків, що часто перетинають національні кордони.

інші міжнародні угоди також відіграють важливу роль у боротьбі з фінансуванням тероризму. Одним із прикладів є Конвенція Ради Європи про боротьбу з тероризмом, що встановлює додаткові правила для країн-членів ЄС і визначає, що кожна держава має приймати заходи для ліквідації фінансування терористичних актів та посилення контролю за міжнародними фінансовими потоками. інші документи, такі як Конвенція про міжнародне співробітництво в боротьбі з тероризмом і заходи, що забезпечують правову співпрацю між країнами в сфері терористичної діяльності, також сприяють боротьбі з фінансуванням тероризму.

Крім того, значний внесок у розвиток нормативно-правових механізмів боротьби з фінансуванням тероризму зробила Конвенція Ради Європи про відмивання, виявлення, вилучення та конфіскацію доходів від злочинної діяльності та фінансування тероризму 2005 року. Цей документ спрямований на зміцнення співпраці між державами-членами Ради Європи у сфері боротьби з фінансуванням тероризму та встановлює єдині стандарти щодо криміналізації фінансової підтримки терористичних угруповань, заморожування активів і конфіскації доходів, отриманих від злочинної діяльності.

Суттєвий вплив на розвиток правового регулювання у цій сфері мають також резолюції Ради Безпеки ООН. Резолюція 1373, прийнята у 2001 році після терактів 11 вересня, встановила обов'язок для всіх держав вживати заходів для запобігання фінансуванню тероризму, включаючи заморожування активів

терористів, посилення фінансового моніторингу та співпрацю у сфері розслідування фінансових злочинів. Резолюція також зобов'язує держави забезпечити належний контроль за діяльністю неприбуткових організацій, які можуть бути використані для фінансування терористичних цілей.

Важливу роль у розвитку нормативно-правових механізмів відіграє Фінансова група боротьби з відмиванням грошей (FATF). Вона розробила низку міжнародних стандартів, відомих як «40 рекомендацій FATF», які встановлюють вимоги до національних систем фінансового моніторингу, криміналізації фінансування тероризму, виявлення та заморожування підозрілих фінансових операцій, а також посилення міжнародної співпраці у цій сфері. FATF також займається моніторингом виконання цих стандартів державами-членами та публікує звіти про ефективність національних систем боротьби з фінансуванням тероризму.

На рівні Європейського Союзу боротьба з фінансуванням тероризму регулюється низкою директив і регламентів, які забезпечують єдині стандарти для всіх країн-членів. Наприклад, Четверта та П'ята директиви ЄС з боротьби з відмиванням коштів передбачають запровадження механізмів фінансового моніторингу, посилення вимог до ідентифікації клієнтів фінансових установ, а також створення національних реєстрів бенефіціарних власників компаній для запобігання використанню анонімних структур у терористичних цілях [82].

У сучасних умовах особливої уваги потребують нормативно-правові механізми регулювання використання криптовалют, які стають дедалі популярнішими серед терористичних угруповань через їхню анонімність і складність відстеження транзакцій. Міжнародні організації активно працюють над створенням нових стандартів для регулювання криптовалютних операцій та інтеграцією сучасних технологій у системи фінансового моніторингу.

Таким чином, міжнародні конвенції та інші нормативно-правові акти створюють ефективну правову основу для боротьби з фінансуванням тероризму, забезпечуючи криміналізацію цієї діяльності, моніторинг фінансових потоків, заморожування активів, міжнародну співпрацю та впровадження сучасних

технологій у сфері фінансового моніторингу. Завдяки цим механізмам міжнародне співтовариство має можливість ефективно протидіяти фінансовій підтримці терористичних організацій та забезпечувати глобальну безпеку.

2.2. Міжнародні стандарти та рекомендації FATF

Група з розробки фінансових заходів (FATF) – це міжурядовий орган, створений у 1989 році Міністрами країн-членів FATF. Відповідно до мандату, FATF розробляє стандарти та сприяє ефективній імплементації правових, регуляторних та оперативних заходів боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму та фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, та інших загроз цілісності фінансової системи. Спільно з іншими міжнародними зацікавленими сторонами FATF також здійснює діяльність щодо виявлення вразливостей на національному рівні з метою захисту міжнародної фінансової системи від незаконного використання. Рекомендації FATF представляють вичерпну та послідовну систему заходів, які повинні бути імplementовані країнами з метою боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму, а також фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення.

Країни мають різну структуру правової, адміністративної та операційної системи та різні фінансові системи, і тому всі не можуть вжити ідентичних заходів для боротьби з цими загрозами. Таким чином, Рекомендації FATF встановлюють міжнародні стандарти, які країни повинні імplementувати за рахунок заходів, адаптованих до конкретних обставин. Рекомендації FATF встановлюють основні заходи, які країни повинні вжити для: встановлення ризиків і розробки політики та координації дій на національному рівні; переслідування відмивання коштів, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення; застосування запобіжних заходів для фінансового сектору та інших визначених секторів; встановлення повноважень і обов'язків компетентних органів (наприклад, слідчих, правоохоронних та наглядових органів) та інших інституційних заходів; підвищення прозорості та доступності інформації щодо бенефіціарної власності юридичних осіб та правових утворень; а також сприяння міжнародному співробітництву [79].

Міжнародні стандарти та рекомендації Фінансової групи боротьби з відмиванням грошей (FATF) відіграють ключову роль у глобальній боротьбі з фінансуванням тероризму. FATF є міжурядовою організацією, створеною в 1989 році для розробки політики та просування заходів із боротьби з відмиванням коштів. Після терористичних атак 11 вересня 2001 року FATF розширила свою діяльність, включивши до свого мандату питання протидії фінансуванню тероризму. Її рекомендації стали основою для створення національних і міжнародних систем фінансового моніторингу та контролю, спрямованих на виявлення та запобігання фінансовій підтримці терористичних організацій.

Основним документом, який визначає діяльність FATF, є «40 рекомендацій», які встановлюють стандарти для національних фінансових систем у сфері боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму. Ці рекомендації охоплюють різні аспекти фінансового регулювання, включаючи ідентифікацію клієнтів, моніторинг фінансових операцій, звітність про підозрілі транзакції, заморожування активів і міжнародну співпрацю. Вони є обов'язковими для виконання всіма країнами-членами FATF і державами, які прагнуть інтегруватися у світову фінансову систему.

Група з розробки фінансових заходів (FATF) – це міжурядовий орган, створений у 1989 році Міністрами країн-членів FATF. Відповідно до мандату, FATF розробляє стандарти та сприяє ефективній імплементації правових, регуляторних та оперативних заходів боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму та фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, та інших загроз цілісності фінансової системи. Спільно з іншими міжнародними зацікавленими сторонами FATF також здійснює діяльність щодо виявлення вразливостей на національному рівні з метою захисту міжнародної фінансової системи від незаконного використання.

Рекомендації FATF представляють вичерпну та послідовну систему заходів, які повинні бути імплементовані країнами з метою боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму, а також фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення. Країни мають різну структуру правової,

адміністративної та операційної системи та різні фінансові системи, і тому всі не можуть вжити ідентичних заходів для боротьби з цими загрозами. Таким чином, Рекомендації FATF встановлюють міжнародні стандарти, які країни повинні імплементувати за рахунок заходів, адаптованих до конкретних обставин. Рекомендації FATF встановлюють основні заходи, які країни повинні вжити для:

- встановлення ризиків і розробки політики та координації дій на національному рівні;
- переслідування відмивання коштів, фінансування тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;
- застосування запобіжних заходів для фінансового сектору та інших визначених секторів;
- встановлення повноважень і обов'язків компетентних органів (наприклад, слідчих, правоохоронних та наглядових органів) та інших інституційних заходів;
- підвищення прозорості та доступності інформації щодо бенефіціарної власності юридичних осіб та правових утворень; а також
- сприяння міжнародному співробітництву

Оригінальні Сорок рекомендацій FATF були розроблені в 1990 році як ініціатива для боротьби з неправомірним використанням фінансових систем особами, які відмивають гроші, отримані від наркотиків. У 1996 році Рекомендації були вперше переглянуті, щоб відобразити нові тенденції та методи відмивання грошей, а також розширити сферу їх застосування за межі відмивання грошей, отриманих від наркотиків. У жовтні 2001 року FATF розширила свій мандат, щоб займатися питаннями фінансування терористичних актів і терористичних організацій, і зробила важливий крок у створенні восьми (пізніше розширених до дев'яти) спеціальних рекомендацій щодо фінансування тероризму.

Рекомендації FATF були переглянуті вдруге у 2003 році, і вони, разом із Спеціальними рекомендаціями, були схвалені більш ніж 180 країнами та є

загально визнаними міжнародними стандартами боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму (AML/ CFT).

Після завершення третього раунду взаємної оцінки своїх членів FATF переглянула та оновила Рекомендації FATF у тісній співпраці з регіональними органами типу FATF (FSRB) та організаціями-спостерігачами, включаючи Міжнародний валютний фонд, Світовий банк і ООН. Перегляди стосуються нових і нових загроз, уточнюють і посилюють багато існуючих зобов'язань, зберігаючи при цьому необхідну стабільність і суворість у Рекомендаціях.

Стандарти FATF також були переглянуті, щоб посилити вимоги до ситуацій підвищеного ризику та дозволити країнам використовувати більш цілеспрямований підхід у сферах, де залишаються високі ризики або впровадження яких може бути посилене. Країни повинні спочатку визначити, оцінити та зрозуміти ризики відмивання грошей і фінансування тероризму, з якими вони стикаються, а потім вжити відповідних заходів для зменшення ризику. Підхід, що ґрунтується на оцінці ризику, дозволяє країнам, у рамках вимог FATF, приймати більш гнучкий набір заходів, щоб ефективніше спрямовувати свої ресурси та застосовувати превентивні заходи, які відповідають характеру ризиків, щоб зосередити увагу їхні зусилля найбільш ефективним способом.

Оригінальні Сорок Рекомендацій FATF були розроблені в 1990 році як ініціатива по боротьбі з незаконним використанням фінансових систем особами, які відмивають кошти від продажу наркотиків. У 1996 році Рекомендації були вперше переглянуті для відображення розвитку тенденцій і технік відмивання грошей, та для розширення їх сфери за межі відмивання коштів від продажу наркотиків. У жовтні 2001 року FATF розширила свій мандат для розгляду питань щодо фінансування терористичних актів та терористичних організацій, і зробила важливий крок щодо створення восьми (пізніше розширених до дев'яти) Спеціальних Рекомендацій по запобіганню фінансуванню тероризму. Рекомендації FATF були переглянуті вдруге в 2003 році і разом зі Спеціальними Рекомендаціями були схвалені більш ніж 180

країнами. Ці Рекомендації є загально визнаними міжнародними стандартами протидії відмиванню коштів та протидії фінансуванню тероризму (ПВК/ФТ).

Відповідно до висновків Третього раунду взаємної оцінки своїх членів FATF переглянула і оновила Рекомендації FATF в тісній співпраці з регіональними групами за типом FATF та організаціями-спостерігачами, в тому числі Міжнародним валютним фондом, Світовим банком і Організацією Об'єднаних Націй Перегляд усуває нові загрози та загрози, що виникають, роз'яснює та посилює багато існуючих зобов'язань при збереженні необхідної стабільності та суворості Рекомендацій [13; с.153].

Стандарти FATF також були переглянуті з метою посилення вимог для ситуацій, які становлять високий ризик, і щоб країни могли застосовувати більш направлений підхід в сферах, де ризик є високим або де імплементація може бути посилена Країни повинні спочатку визначити, оцінити і зрозуміти ризики відмивання коштів та фінансування тероризму з якими вони стикаються, а потім прийняти відповідні заходи для зниження ризиків Підхід, що ґрунтується на оцінці ризиків, дозволяє країнам в рамках вимог FATF прийняти більш гнучкий комплекс заходів для того, щоб більш ефективно зосередити свої ресурси і застосовувати попереджувальні заходи, які відповідають характеру ризиків для зосередження своїх зусиль в найбільш ефективний спосіб.

Боротьба з фінансуванням тероризму є дуже серйозним викликом В цілому, ефективна система ПВК/ФТ є важливим інструментом для боротьби з фінансуванням тероризму і більшість заходів, попередньо спрямованих на протидію фінансуванню тероризму, зараз інтегровано в Рекомендації, які таким чином, усувають потребу у Спеціальних Рекомендаціях Тим не менш, існують деякі рекомендації, які є унікальними по відношенню до фінансування тероризму, і які розміщені в Частині «С» Рекомендацій FATF Зокрема: Рекомендація 5 (криміналізація фінансування тероризму); Рекомендація 6 (цільові фінансові санкції за тероризм та фінансування тероризму); Рекомендація 8 (заходи щодо протидії незаконного використання неприбуткових організацій) Розповсюдження зброї масового знищення є серйозним питанням

безпеки і в 2008 році мандат FATF було розширено з метою включення питань боротьби з фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення. Для боротьби з цією загрозою, FATF прийняла нову Рекомендацію (Рекомендація 7) спрямовану на забезпечення послідовної та ефективної імплементації цільових фінансових санкцій, у разі якщо вони накладаються Радою Безпеки ООН.

Стандарти FATF включають в себе власне Рекомендації і Пояснювальні записки до них разом із відповідними визначеннями в Глосарії. Заходи, викладені в Стандартах FATF, повинні впроваджуватися учасниками FATF та Регіональними групами за типом FATF, і їх імплементація ретельно оцінюється Взаємною оцінкою, а Міжнародним валютним фондом та Світовим банком на основі спільної методології оцінки FATF. Деякі Пояснювальні записки та визначення в Глосарії містять приклади, які демонструють як повинні застосовуватись вимоги. Ці приклади не є обов'язковими елементами стандартів FATF і розміщені лише для керівництва. Приклади не претендують на повноту, і хоча вони вважаються корисними індикаторами, вони не можуть бути застосованими за будь-яких обставин.

FATF також видає керівництва, кращі практики та інші поради для надання сприяння країнам в імплементації Стандартів FATF. Ці документи не є обов'язковими при оцінці виконання Стандартів, але вони можуть бути цінними для країн з точки зору розгляду методів кращої імплементації Стандартів FATF. Перелік чинних Керівництв FATF і Кращих практик, які розміщені на веб-сайті FATF, надаються в додатку до Рекомендацій.

FATF прагне підтримувати тісний і конструктивний діалог з приватним сектором, громадянським суспільством та іншими зацікавленими сторонами, як важливими партнерами у забезпеченні цілісності фінансової системи. Під час перегляду Рекомендацій проводились активні консультації та були враховані зауваження та пропозиції вищезазначених зацікавлених сторін. Дивлячись в майбутнє та відповідно до мандату, FATF продовжуватиме при необхідності вносити зміни до стандартів відповідно до нової інформації щодо виникаючих загроз та вразливостей глобальної фінансової системи.

Одним з важливих аспектів рекомендацій FATF є зобов'язання фінансових установ і державних органів повідомляти про підозрілі фінансові операції, які можуть бути пов'язані з фінансуванням тероризму. Для цього в багатьох країнах створено спеціальні підрозділи фінансової розвідки (FIU – Financial Intelligence Unit), які займаються аналізом, розслідуванням і передачею відповідної інформації правоохоронним органам. Ці підрозділи відіграють важливу роль у виявленні підозрілих транзакцій та запобіганні використанню фінансових ресурсів для терористичних цілей [92].

FATF також наголошує на важливості заморожування та конфіскації активів осіб і організацій, пов'язаних із терористичною діяльністю. Це включає заморожування банківських рахунків, нерухомості та інших активів, які можуть бути використані для фінансування терористичних угруповань. У цьому контексті FATF співпрацює з іншими міжнародними організаціями, такими як ООН, Європейський Союз та регіональні організації, для забезпечення координації заходів із заморожування активів на глобальному рівні.

Особлива увага у рекомендаціях FATF приділяється регулюванню діяльності неприбуткових організацій, які можуть бути використані терористами для збору та переміщення коштів. FATF рекомендує державам запроваджувати механізми контролю за діяльністю таких організацій, забезпечувати їхню прозорість і відповідальність, а також вживати заходів для запобігання їх використанню в терористичних цілях.

Крім того, FATF активно працює над регулюванням нових фінансових технологій і продуктів, таких як криптовалюти, електронні гаманці та анонімні платіжні системи. Використання криптовалют терористичними організаціями стало серйозним викликом для міжнародної спільноти через їхню анонімність і децентралізований характер. У відповідь на це FATF розробила додаткові стандарти для регулювання криптовалютних транзакцій, які включають вимоги до ідентифікації користувачів, моніторингу операцій та обміну інформацією між країнами для запобігання використанню цих технологій у терористичних цілях.

FATF також займається оцінкою ефективності національних систем боротьби з фінансуванням тероризму шляхом проведення регулярних взаємних оцінок країн-членів. Ці оцінки дозволяють визначити, наскільки ефективно держави виконують рекомендації FATF, та надають рекомендації щодо покращення їхньої діяльності у цій сфері. Країни, які не відповідають стандартам FATF, можуть бути включені до так званого «сірого» або «чорного» списку, що негативно впливає на їхню репутацію та доступ до міжнародних фінансових ринків.

Також, FATF прийняла підхід, який зосереджується на ієрархії визначених результатів. На найвищому рівні мета реалізації заходів ПВК/ФТ полягає в тому, щоб «фінансові системи та економіка в цілому були захищені від загроз відмивання грошей, фінансування тероризму та розповсюдження зброї масового знищення, що зміцнює цілісність фінансового сектора та сприяє безпеці». . Щоб забезпечити правильний баланс між загальним розумінням ефективності системи протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму країни та детальною оцінкою того, наскільки добре працюють її складові частини, FATF оцінює ефективність насамперед на основі одинадцяти безпосередніх результатів. Кожна з них представляє одну з ключових цілей, яких має досягти ефективна система ПВК/ФТ, і вони входять до трьох проміжних результатів, які представляють основні тематичні цілі заходів ПВК/ФТ. Цей підхід не спрямований на безпосередню оцінку ефективності, з якою країна виконує окремі Рекомендації; або продуктивність конкретних організацій чи установ. Очікується, що оцінювачі не оцінюватимуть безпосередньо ціль високого рівня або проміжні результати, хоча вони можуть бути доречними під час підготовки письмового MER та підсумовування загальної ефективності країни в загальних рисах.

Рівень технічної відповідності країни сприяє оцінці ефективності. Експерти з оцінки повинні розглядати рівень технічної відповідності як частину своєї роботи з визначення обсягу. Оцінка технічної відповідності перевіряє наявність правових та інституційних засад ефективної системи ПВК/ФТ.

Малоймовірно, що країна, яка оцінюється як така, що має низький рівень відповідності технічним аспектам Рекомендацій FATF, матиме ефективну систему ПВК/ФТ (хоча не можна вважати само собою зрозумілим, що технічно відповідна країна також буде ефективною) . У багатьох випадках основною причиною низької ефективності будуть серйозні недоліки в реалізації технічних елементів Рекомендацій.

2.3. Роль національних законодавств у боротьбі з фінансуванням тероризму

Роль національних законодавств у боротьбі з фінансуванням тероризму є надзвичайно важливою, оскільки саме національні правові системи забезпечують реалізацію міжнародних стандартів та рекомендацій на внутрішньодержавному рівні. Ефективне національне законодавство дозволяє державам створити правове середовище, в якому фінансування тероризму буде криміналізоване, а фінансові потоки, що можуть бути спрямовані на підтримку терористичної діяльності, будуть виявлятися, контролюватися та блокуватися. Без належного національного законодавства боротьба з фінансуванням тероризму на міжнародному рівні була б значно менш ефективною [71].

Ключовим елементом національного законодавства у цій сфері є криміналізація фінансування тероризму. Відповідно до міжнародних стандартів, встановлених Конвенцією ООН про боротьбу з фінансуванням тероризму 1999 року, кожна держава повинна ввести до свого кримінального кодексу положення, які передбачають відповідальність за фінансування тероризму незалежно від того, чи було фактично здійснено терористичний акт. Це означає, що будь-яка фінансова підтримка терористичних організацій чи окремих осіб, навіть якщо вона не призвела до конкретного терористичного акту, повинна бути визнана злочином.

Національне законодавство також повинно передбачати створення механізмів фінансового моніторингу та контролю, які дозволяють виявляти

підозрілі транзакції, що можуть бути пов'язані з фінансуванням тероризму. Для цього в багатьох країнах створюються спеціальні органи фінансової розвідки (FIU), які займаються збором, аналізом і передачею інформації про підозрілі фінансові операції правоохоронним органам. Законодавчі акти у цій сфері визначають повноваження таких органів, порядок їхньої взаємодії з іншими державними установами та фінансовими установами, а також процедури обміну інформацією на міжнародному рівні.

30 травня 2023 року Рада безпеки прийняла нові закони, спрямовані на захист громадян ЄС і його фінансової системи від відмивання грошей і фінансування тероризму.

Пакет включає:

- регламент, який засновує новий орган ЄС з боротьби з відмиванням грошей;
- положення про вимоги щодо боротьби з відмиванням грошей для приватного сектору;
- директива про механізми боротьби з відмиванням грошей на національному рівні;
- перегляд положення про перекази коштів, прийнятого у 2023 році.

Нова постанова про боротьбу з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму вперше гармонізує та уточнює чинні правила в ЄС, закриваючи лазівки для шахраїв. Це також забезпечить більш послідовне застосування правил і їх краще виконання. Наприклад, він містить більш детальні положення про належну перевірку клієнта та бенефіціарну власність, а також про повноваження національних наглядових органів і підрозділів фінансової розвідки (ПФР).

Завдяки новому регламенту ЄС створив нормативну базу прямого застосування з вимогами до зобов'язаних суб'єктів – головним чином кредитних і фінансових установ і визначених нефінансових підприємств і професій (наприклад, юристів і бухгалтерів). Ці суб'єкти відіграють центральну

роль як воротарів у системі ПВК/ФТ, оскільки вони займають привілейоване становище, коли йдеться про виявлення підозрілих дій.

Нові правила також стосуватимуться більшої частини криптосектору. Усі постачальники послуг криптоактивів повинні будуть застосовувати належну обачність щодо своїх клієнтів.

Інші сектори, яких стосується належна перевірка клієнтів і зобов'язання щодо звітності, це торговці предметами розкоші, такими як дорогоцінні метали та каміння, ювеліри та ювеліри. Торговці розкішними автомобілями, літаками, яхтами та предметами культури (такими як твори мистецтва) також стануть зобов'язаними особами

Регламент визнає, що футбольний сектор представляє високий ризик, і розширює перелік зобов'язаних осіб, включаючи професійні футбольні клуби та агентів. Однак, оскільки сектор і його ризики піддаються значним коливанням, держави-члени матимуть можливість виключити їх зі списку, якщо вони представляють низький ризик.

Важливим елементом національних законодавств є запровадження механізмів заморожування та конфіскації активів осіб і організацій, які підозрюються у фінансуванні тероризму. Заморожування активів дозволяє оперативно блокувати доступ до фінансових ресурсів, які можуть бути використані для терористичної діяльності, що суттєво ускладнює функціонування терористичних мереж. Конфіскація, у свою чергу, дозволяє державам вилучати фінансові ресурси, які були отримані незаконним шляхом або призначалися для фінансування тероризму, тим самим позбавляючи терористів можливості використовувати ці кошти у майбутньому [22].

Національне законодавство також має забезпечувати належне регулювання діяльності фінансових установ, які відіграють ключову роль у боротьбі з фінансуванням тероризму. Закони повинні зобов'язувати банки та інші фінансові установи запроваджувати процедури належної перевірки клієнтів (KYC), здійснювати моніторинг фінансових операцій та повідомляти про підозрілі транзакції. Важливим аспектом є також регулювання діяльності

небанківських фінансових установ, таких як обмінні пункти, системи грошових переказів, платіжні сервіси та криптовалютні платформи, які можуть бути використані для фінансування тероризму.

Окрему увагу в національних законодавствах приділяють регулюванню діяльності неприбуткових організацій, які можуть використовуватися терористами для збору коштів під виглядом благодійної діяльності. Законодавство повинно встановлювати прозорі правила для таких організацій, включаючи вимоги щодо розкриття джерел фінансування, звітності про використання коштів та перевірки їхньої діяльності відповідними органами.

Крім того, національні закони повинні забезпечувати ефективну співпрацю з міжнародними організаціями та іншими державами у сфері боротьби з фінансуванням тероризму. Це включає участь у міжнародних угодах і конвенціях, виконання резолюцій Ради Безпеки ООН, обмін інформацією про підозрілі фінансові операції, екстрадицію осіб, причетних до фінансування тероризму, та спільне розслідування фінансових злочинів.

Національні законодавства також повинні адаптуватися до нових викликів і загроз, які виникають у сфері фінансування тероризму. Це стосується, зокрема, використання нових фінансових технологій, таких як криптовалюти, анонімні платіжні системи та фінансові інновації, які можуть бути використані терористичними організаціями для приховування своїх фінансових потоків. У відповідь на ці виклики багато держав уже запровадили спеціальні нормативно-правові акти, спрямовані на регулювання криптовалютних транзакцій, посилення вимог до ідентифікації користувачів таких систем та забезпечення прозорості фінансових операцій у цифровій сфері [78].

Таким чином, національні законодавства відіграють ключову роль у боротьбі з фінансуванням тероризму, забезпечуючи криміналізацію цієї діяльності, створення ефективних механізмів фінансового моніторингу, заморожування та конфіскації активів, регулювання діяльності фінансових установ і неприбуткових організацій, а також міжнародну співпрацю. Завдяки комплексному підходу та адаптації до нових викликів держави можуть

ефективно протидіяти фінансуванню тероризму та забезпечувати національну і міжнародну безпеку.

Національне законодавство розглядає тероризм як діяльність, яка загрожує суспільству, що передбачає навмисне застосування насильства, включаючи захоплення заручників, підпал, вбивство, катування, залякування людей та влади або інші способи загрози життю чи здоров'ю невинних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинної цілі. Обов'язковими ознаками тероризму є: наявність насильства; заподіяння або загроза заподіяння шкоди здоров'ю людини, матеріальної чи матеріальної шкоди; позбавлення життя або загроза позбавлення життя людини.

Усі акти тероризму об'єднує одне - застосування насильства або погроза такого застосування. В основному це супроводжується вимаганням з боку терористів, а насильство спрямоване в основному проти громадських об'єктів. Мотивація - політична. Терористичні акції відбуваються для привернення максимум суспільної уваги. Виконавці, як правило, члени організаційних груп, на відміну від інших злочинців, беруть на себе відповідальність за вчинені дії. Сама терористична акція має на меті впливати, виходячи за межі заподіяння безпосередніх фізичних втрат. Тероризм розрізняються за формами, методами, цілями, учасниками.

Сучасний тероризм розрізняють за такими різновидами:

- державні (організовані або підтримані однією державою проти іншої);
- міжнародні (здійснюються міжнародними терористичними організаціями)
- внутрішньодержавний (здійснюється замах на основи державності),
- релігійний (насаджується своє віросповідання) точковий (терористичний акт на окремому об'єкті).

Щодо цілей нападу, тероризм можна розділити на:

- елітні (при спробі нападу на посадових осіб органів державної влади, політиків, власників і менеджерів банків, компаній);
- функціональні (при спробі нападу на працівників правоохоронних органів, податкових органів, ЗМі тощо);

- промислові (при нападі на великі підприємства, оборонні об'єкти, що виробляють зброю, отруйні та інші хімічні речовини);

- транспорт (використання вибухових пристроїв в літаках, потягах, автобусах, автомобілях, диверсії на нафто- та газопроводах).

Що стосується розкриття поняття терористичного акту, то Кримінальний кодекс України розкриває зміст терористичного акта. У зміст терористичного акту включають застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створюють небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, або з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або не вчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами, або привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного (терориста), а також погроза вчинення зазначених діянь з тією самою метою [65].

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ

У Розділі 2 розглядаються основні нормативно-правові механізми боротьби з фінансуванням тероризму з акцентом на міжнародні конвенції, міжнародні стандарти та рекомендації FATF, а також роль національного законодавства у створенні ефективної правової бази для боротьби з цим злочином.

У підрозділі 2.1 проаналізовано міжнародні конвенції, які лежать в основі боротьби з фінансуванням тероризму. Важливість цих конвенцій полягає в тому, що вони визначають фінансування тероризму як кримінальний злочин і накладають на держави-учасниці зобов'язання розробити національне законодавство для покарання за такі діяння. Такі конвенції, як Конвенція ООН про боротьбу з фінансуванням тероризму, встановлюють правові механізми співпраці між державами, зокрема, обмін інформацією про злочини, пов'язані з фінансуванням тероризму, та екстрадицію злочинців. Це не лише забезпечує ефективне переслідування терористів на міжнародному рівні, але й сприяє стандартизації правових підходів до цього питання.

У підрозділі 2.2 проаналізовано міжнародні стандарти та рекомендації, розроблені Групою FATF для боротьби з фінансуванням тероризму. Стандарти FATF є важливими для ефективного моніторингу фінансових потоків та боротьби з фінансуванням тероризму на глобальному рівні. Рекомендації FATF містять вимоги щодо моніторингу фінансових установ та підозрілих операцій, вжиття заходів та надання країнам чітких інструкцій щодо запобігання фінансуванню тероризму. Оцінка ефективності впровадження цих стандартів може допомогти виявити слабкі місця в національних системах протидії тероризму та запропонувати механізми їх усунення.

У розділі 2.3 підкреслюється важливість національного законодавства у боротьбі з фінансуванням тероризму. Роль національного законодавства полягає в імплементації міжнародних стандартів і конвенцій на національному рівні та забезпеченні належної правової підтримки розслідуванню і переслідуванню осіб, які фінансують тероризм. Держави повинні адаптувати своє національне

законодавство до міжнародних вимог, забезпечити ефективні механізми моніторингу руху коштів, заморожування активів терористичних осіб та організацій, а також передбачити відповідні санкції за порушення цих норм.

Таким чином, регуляторні механізми боротьби з фінансуванням тероризму є ключовими для забезпечення міжнародної та національної безпеки. Міжнародні конвенції та стандарти FATF створюють правову основу для боротьби з цією загрозою, визначаючи чіткі правила та принципи, яких повинні дотримуватися всі держави. Однак для досягнення реальних результатів у боротьбі з фінансуванням тероризму ці стандарти мають бути ефективно впроваджені на національному рівні. Лише спільні зусилля міжнародних організацій, національних урядів та правоохоронних органів дозволять суттєво знизити рівень фінансування тероризму та ефективно боротися з цією загрозою.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ МЕХАНІЗМІВ БОРОТЬБИ З ФІНАНСУВАННЯМ ТЕРОРИЗМУ

3.1. Методи протидії міжнародному тероризму

Щороку тисячі невинних життів гинуть через насильство терористів, спричинене насильницьким екстремізмом. Екстремістські ідеології, засновані на релігійних, етнічних чи політичних мотивах, прославляють верховенство певної групи та виступають проти більш толерантного та інклюзивного суспільства. Їхнє повідомлення про релігійну, культурну та соціальну нетерпимість спричинило хаос у багатьох регіонах світу.

Тероризм у всіх його формах і тактиках спрямований на самі основи наших суспільств і кидає безпосередній виклик нашим спільним цінностям миру, справедливості та людської гідності. Він спрямований на демонтаж прав людини, основних свобод і демократії. Він загрожує територіальній цілісності та безпеці націй і має на меті дестабілізувати законні уряди.

Щоб протистояти цій загрозі, міжнародне співтовариство має посилити співпрацю у запобіганні тероризму та боротьбі з ним. У той час як боротьба з тероризмом вимагає втручання для захисту безпеки людей і активів, запобігання насильницькому екстремізму має виходити за рамки суворих проблем безпеки на причини та рішення, пов'язані з розвитком. Міжнародні організації, громадянське суспільство, науковці, релігійні лідери та засоби масової інформації відіграють вирішальну роль у боротьбі з тероризмом і насильницьким екстремізмом, який може його підживлювати.

Ефективна політика та заходи у сфері протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (ПВК/ФТ) є ключовими для цілісності та стабільності міжнародної фінансової системи та економік країн-членів. Відмивання коштів (ВК) та пов'язані з ним основні злочини (так звані «предикатні правопорушення» або «предикатні злочини»), а також фінансування тероризму (ФТ) та фінансування розповсюдження зброї масового знищення (ЗМЗ) або

фінансування розповсюдження (ФР) є злочинами з економічними наслідками - вони можуть загрожувати цілісності та стабільності фінансового сектору країни, а також зовнішній стабільності країни в цілому. Вони можуть призвести до дестабілізації «гарячих грошей» внаслідок їх притоку та відтоку, а також до банківських криз, неефективного збору доходів, більш широкої слабкості управління, репутаційних ризиків для міжнародних фінансових центрів та втрати кореспондентських банківських відносин (КБВ). У все більш взаємопов'язаному світі шкода, завдана цими злочинами, має глобальний характер, впливаючи на цілісність і стабільність міжнародної фінансової системи. Політика та заходи у сфері ПВК/ФТ спрямовані на запобігання та боротьбу з цими злочинами і мають важливе значення для захисту цілісності та стабільності фінансових ринків і світової фінансової системи.

8 вересня 2006 року Генеральна Асамблея ООН одноголосно прийняла Глобальну контртерористичну стратегію ООН (A/RES/60/288). Цей унікальний інструмент сприяє міжнародній співпраці в боротьбі з тероризмом і базується на чотирьох стовпах:

- усунення умов, що сприяють поширенню тероризму;
- запобігання самому тероризму та боротьба з ним;
- розбудова державних можливостей протидії тероризму та посилення ролі ООН;
- і забезпечення поваги до прав людини та верховенства права як основи боротьби з тероризмом.

Стратегія є живим документом, який кожні два роки переглядається Генеральною Асамблеєю для відображення нових пріоритетів у боротьбі з тероризмом.

Контртерористичне управління ООН (UNOCT) було створено 15 червня 2017 року шляхом прийняття резолюції 71/291 Генеральної Асамблеї ООН. Контртерористичне управління ООН (UNOCT) працює над боротьбою з тероризмом на глобальному, регіональному та національному рівнях. Він надає

технічну допомогу та розбудову потенціалу державам-членам і зміцнює координацію між установами ООН [11].

Він розширює можливості держав-членів ООН, надаючи їм політичні вказівки та глибокі знання Глобальної стратегії боротьби з тероризмом ООН.

П'ять основних функцій UNOCT:

- Керувати зусиллями по боротьбі з тероризмом в системі ООН.
- Координація антитерористичних ініціатив для забезпечення збалансованої реалізації Глобальної контртерористичної стратегії ООН.
- Збільшення допомоги державам-членам ООН у розбудові потенціалу боротьби з тероризмом.
- Підвищувати обізнаність, відстоювати та мобілізувати ресурси для антитерористичних зусиль ООН.
- Переконавання, що боротьба з тероризмом є пріоритетом у всій системі ООН і що запобігання насильницькому екстремізму займає центральне місце в Стратегії.

Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) співпрацює з державами-членами, щоб запобігти загрозам тероризму та насильницького екстремізму та протистояти їм. Відділ запобігання тероризму UNODC просуває міжнародні правові інструменти, допомагає впровадженню на національному рівні та сприяє глобальній співпраці. Ґрунтуючись на правових нормах і нормах прав людини, а також відповідно до Спільного порядку денного Генерального секретаря ООН, UNODC розширює можливості громад, зменшує вразливість і гарантує, що ніхто не залишиться осторонь за допомогою комплексних стратегій, які надають пріоритет безпеці людей, прагнучи до світу, вільного від тероризму.

Після кількох терористичних нападів у Європі та з метою забезпечення безпеки в межах Шенгенської зони у квітні 2017 року було запроваджено систематичні перевірки на зовнішніх кордонах усіх людей, які в'їжджають до ЄС, у тому числі громадян ЄС.

Щоб реєструвати пересування громадян країн, які не входять до ЄС, у Шенгенській зоні та прискорити контроль, у 2017 році ЄС ухвалив правила для нової біометричної системи реєстрації в'їзду та виїзду. Очікується запуск системи.

Крім того, мандрівники з країн поза ЄС, яким не потрібна віза для в'їзду в ЄС, перевірятимуть через Європейську систему інформації про подорожі та авторизації (Etias), яка має запрацювати з 2025 року.

Міжнародний тероризм як явище глобального характеру вважається ключовою проблемою сучасної безпеки. Проте на національному рівні тероризм не є новим явищем. Як метод боротьби, особливо в умовах обмеженості ресурсів різних опозиційних сил, терористична діяльність була досить поширеним явищем світової історії [14].

Об'єктом нападу стало саме громадянське суспільство пропагованої ідеологією відкритості, пріоритетом свободи та толерантності, з високим ступенем внутрішньої організованості та взаємообумовленості. За законами ж підривної діяльності незахищеним об'єктом нападу є більш тонко та складно організований об'єкт, тобто державна та міжнародна безпека. У літературі виділяються такі основні види тероризму: соціальний – його метою є повне чи часткове зміна економічного чи політичного устрою власної країни; суїцидний, що характеризується готовністю пожертвувати своїм життям на користь досягнення певної політичної мети; націоналістичний – боротьба проти певних етнічних груп; релігійний; інформаційний; кримінальний; психологічний; кібертероризм та ін. і це далеко не вичерпний перелік видів терористичної діяльності, оскільки з часом ця діяльність постійно вдосконалюється, і з'являються нові її види.

Проте варто сказати, що й міжнародне законодавство не стоїть на місці. В даний час існує 12 універсальних конвенцій щодо боротьби з тероризмом та 7 регіональних. Ними визначаються методи боротьби з формами тероризму (наприклад бомбовий, ядерний), з фінансуванням тероризму, закріплюються основи видачі осіб, винних у здійсненні терактів. Останнє має особливу

важливість, тому що теракти торкаються інтересів багатьох держав, внаслідок чого виникає конфлікт національних юрисдикцій. До таких документів, наприклад, належать: Міжнародна конвенція щодо боротьби з актами ядерного тероризму, Міжнародна конвенція боротьби з бомбовим тероризмом, Міжнародна конвенція боротьби з фінансуванням тероризму, Європейська конвенція про припинення тероризму, Шанхайська конвенція про боротьбу з тероризмом, сепаратизмом та екстремізмом та ін.

Проте, слід зазначити, що підписання антитерористичних конвенцій є не так способом боротьби з терористичною діяльністю, як її регулюючою силою. Самі ж способи цієї діяльності виходять із перелічених конвенцій, а основним принципом боротьби з міжнародним тероризмом слід назвати взаємодію міжнародного та внутрішньодержавного законодавства. Не менш важливим елементом протидії тероризму є усунення юрисдикційних протиріч між державами щодо терористичної діяльності (дані протиріччя найчастіше виникають у питаннях видачі терористів, які є громадянами певних держав). Одним з ключових факторів у протидії тероризму є зростання останнім часом роль громадянського суспільства у протидії тероризму. Цей фактор є показовим, оскільки ранні рішення застосовувалися виключно на найвищому державному рівні.

Оскільки міжнародна система боротьби з тероризмом складається з національних систем боротьби з тероризмом, слід згадати деякі з їх елементів: антитерористичне законодавство; діяльність правоохоронних органів, спецслужб та органів безпеки; робота спеціальних антитерористичних груп; розроблення комплексних стандартів протидії тероризму та екстремізму; розробка та проведення антитерористичних операцій; робота служб, що займаються ліквідацією наслідків терористичних актів; просування засобів масової інформації; удосконалення технічної бази боротьби з тероризмом.

3.2. Виклики, пов'язані з фінансовими технологіями та новими формами фінансування тероризму

Як міжнародний орган, що встановлює стандарти (ОС), ФАТФ прагне йти в ногу з інноваційними технологіями та бізнес-моделями у фінансовому секторі та гарантувати, що глобальні стандарти ПВК/ФТ залишатимуться актуальними та ефективними в умовах прискорення цифрової трансформації. Це робиться для того, щоб вимоги ФАТФ забезпечили можливість "розумного" регулювання фінансового сектора, яке допомагає стимулювати відповідальні інновації з метою сприяння як інтеграційним цілям ПВК/ФТ, так і цілям фінансового включення.

ФАТФ офіційно підтримала відповідальну інновацію для ПВК / ФТ у публічній заяві, опублікованій в Буенос-Айресі 3 листопада 2017 р., в якій проголошувалося:

“ФАТФ рішуче підтримує відповідальні фінансові інновації, що відповідають вимогам ПВК/ФТ, що містяться у Стандартах ФАТФ, і надалі вивчатиме можливості, які нові фінансові та регулятивні технології можуть продемонструвати у сфері поліпшення ефективного впровадження заходів ПВК/ФТ.”

Публічна заява 2017 року базувалася на попередніх зусиллях ФАТФ спрямованих на підтримку відповідальних інновацій, і водночас розглядала потенційні ризики незаконного фінансування та проблеми регулювання та контролю ПВК/ФТ, які виникають в результаті застосування нових технологій. Ці зусилля включають видання численних практичних рекомендацій та кращих практик про передові методи, оновлення Рекомендацій щодо управління віртуальними активами (ФАТФ, 2019 [1]) та широку взаємодію з приватним сектором через державні та приватні семінари та Консультативні форуми приватного сектора ФАТФ (КФПС).³

- Застосування відповідальних інновацій підтримується в інших міжнародних заявах, а саме в Резолюції Ради Безпеки ООН 2462 (2019) (ООН, 2019 [2]), яка закликає всі держави підвищити відстежуваність та прозорість

фінансових операцій, в тому числі шляхом повного використання нових та таких, що розвиваються, фінансових та регуляторних технологій для посилення фінансового включення та сприяння ефективному впровадженню заходів ПВК/ФТ.

Незважаючи на широко визнані переваги, ефективне використання інноваційних технологій для ПВК/ФТ обмежене різноманітними факторами, що впливає на різних регульованих суб'єктів та наглядових органів [39].

Зробивши інновації одним із своїх головних пріоритетів, ФАТФ під головуванням Німеччини висунуло ініціативу цифрової трансформації, яка включає три проекти:

Дослідження, що лежить в основі цього звіту, де розглядаються можливості та проблеми нових технологій задля впровадження більш ефективних та результативних заходів ПВК/ФТ приватним сектором та наглядовими органами;

Вивчення можливостей та викликів для оперативних агентств, спрямованих на створення більш ефективних систем виявлення та розслідування ВК та ФТ та розуміння ризиків ВК/ФТ, а також

Перевірка об'єднання та поповнення даних, спільної аналітики та захисту даних, яка має на меті допомогу приватному сектору вдосконалити використання ШІ та аналіз великих даних для ПВК/ФТ та підвищити ефективність дотримання нормативних вимог, забезпечуючи при цьому високий рівень захисту даних.

Розвиток цифрових технологій та фінансових інновацій призвів до виникнення нових форм фінансування тероризму, які значно ускладнюють виявлення і протидію таким злочинам. Ці нові форми фінансування можуть використовуватися терористами для обхід традиційних фінансових контролів, створюючи нові виклики для національних та міжнародних органів, які займаються боротьбою з тероризмом і фінансовими злочинами.

Одним з основних викликів є використання криптовалют і блокчейн-технологій для фінансування тероризму. Криптовалюти, такі як біткоїн, ефіріум та інші, забезпечують високий рівень анонімності та

децентралізованості, що дозволяє терористам здійснювати фінансові операції без необхідності звертатися до традиційних фінансових установ або контролюючих органів. Транзакції з використанням криптовалют можуть бути важко відслідковувати, оскільки вони здійснюються в дистрибутивних мережах, ідентифікація учасників цих операцій є складною, а самі платформи можуть бути анонімними. Це створює серйозну проблему для правоохоронних органів, які повинні знайти ефективні способи контролю та моніторингу таких фінансових операцій, щоб запобігти їх використанню терористами для фінансування своїх діяльностей [53].

Крім того, зростає використання альтернативних платіжних систем і мобільних фінансових технологій. Прогрес у сфері мобільних платежів, а також розвиток онлайн-банкінгу і фінансових додатків на смартфонах дають можливість здійснювати платежі без фізичної присутності в банку або іншій фінансовій установі. Це створює додаткові труднощі для контролю за такими фінансовими потоками, адже терористи можуть легко здійснювати перекази та фінансові операції через мобільні платформи, обходячи традиційні методи перевірки та регулювання. Більше того, мобільні фінансові технології можуть використовуватися для об'єднання коштів з різних джерел у маленькі суми, що ускладнює виявлення підозрілих операцій.

Ще однією проблемою є використання анонімних фінансових мереж для фінансування тероризму. Анонімність у фінансових операціях, надана такими інструментами, як анонімні картки, платіжні системи та інші фінансові інструменти, дозволяє терористичним організаціям та їхнім фінансовим спонсорам уникати традиційних способів моніторингу. Такі технології дозволяють здійснювати перекази між особами або через кілька транзакцій, що робить процес відстеження більш складним для органів влади.

Зі збільшенням популярності цифрових валют і мобільних платіжних систем, виникає ще один виклик – зростання частки інтернет-крадіжок і шахрайства. Терористичні групи можуть також використовувати ці платформи для приховування своїх фінансових потоків, використовуючи технології

фішингу, віруси та інші методи, щоб викрадати або здобувати фінансові активи, які можуть бути використані для їхніх злочинних цілей. Це збільшує ризик не лише для фінансових установ, але й для правоохоронних органів, оскільки виявлення таких операцій потребує спеціальних знань і технологічних рішень.

Для вирішення цих проблем необхідно вдосконалити національні законодавства та міжнародні стандарти, спрямовані на регулювання нових форм фінансування тероризму. Зокрема, країни повинні впроваджувати закони, які враховують специфіку використання криптовалют, мобільних платіжних систем і анонімних платіжних мереж. Для цього необхідно посилити контроль за криптовалютами біржами та іншими цифровими платформами, які здійснюють операції з криптовалютами, запровадити вимоги до ідентифікації користувачів таких платформ і зробити їх підконтрольними фінансовим регуляторам.

Крім того, міжнародна співпраця у боротьбі з фінансуванням тероризму має бути посилена через розробку нових механізмів обміну інформацією між державами та фінансовими установами. Особливо важливою є співпраця між національними органами фінансової розвідки (FIU) і міжнародними організаціями, такими як FATF, для виявлення та припинення фінансових потоків, що підтримують терористичні організації [73].

Однією з основних проблем, що заважають ефективному впровадженню заходів ПВК/ФТ, є слабка уявлення про загрози та ризики, пов'язані з ВК/ФТ. Прийняття рішень на основі неналежних оцінок ризиків іноді є помилковим та неактуальним, оскільки всеціло залежить швидше від людського фактора та формального підходу до ризику, а не від застосування справжнього ризик-орієнтованого підходу.

Нездатність належним чином ідентифікувати, оцінити та пом'якшити ризик відмивання коштів та фінансування тероризму, в тому числі й основні елементи ідентифікації ризиків (ідентифікація/перевірка клієнтів та моніторинг операцій), створюють перешкоди для ефективності роботи ПВК/ФТ. Саме тут нові технології можуть представляти найбільшу цінність.

Більшість зусиль з оцінки та управління поточними ризиками базуються на поєднанні автоматизованого, однак статичного аналізу заздалегідь визначеного ряду факторів ризику, та людських рішень. Старі системи⁷ оновлюються новими алгоритмами та введеною вручну інформацією, тим самим створюючи матриці для інтерпретації ризиків та вживання заходів, але вони дуже рідко надають можливість для огляду транзакцій або інституційних ризиків у реальному часі.

Більше того, традиційні інструменти оцінки ризиків, засновані на електронних таблицях (таких як Excel) або статичних платформах звітності, не дозволяють аналізувати дані в великих масштабах, обмежуючи можливість кореляції та аналізу генерувати більш детальну картину ризиків. Крім того, якість даних, отриманих застарілими системами, варіюється і можливо не забезпечуватиме точності та деталізації, які необхідні для відповідності стандартам ПВК/ФТ.

У приватному секторі неякісна оцінка ризику може призвести до застосування формальної захисної системи ПВК/ФТ, що є неефективною та обтяжливою, і, що більш важливо, не відображає реальних загроз ВК/ФТ для установ. Неякісна оцінка ризиків негативно впливає на реальний підхід до прийняття рішень та захист цілісності фінансової системи на основі ризиків. Це потенційно сприяє виникненню двох окремих проблем - недостатньої уваги до проблеми пом'якшення нових ризиків чи ризиків, які знаходяться в стадії формування (дозволяють відбуватися ВК та ФТ) та надмірному застосуванню заходів щодо зменшення ризиків в ситуаціях з невисоким рівнем ризиків, де можуть бути доречними спрощені заходи (тим самим створюючи клієнтам непотрібні витрати та ускладнення в роботі, включаючи фінансове відчуження).

Ще однією важливою складовою вирішення цієї проблеми є розвиток технологій для моніторингу та відстежування підозрілих фінансових операцій в реальному часі. Використання сучасних алгоритмів штучного інтелекту для автоматичного виявлення аномальних транзакцій може значно покращити ефективність боротьби з фінансуванням тероризму. Технології блокчейн,

зокрема, можуть бути використані для створення прозорих та підконтрольних платформ для здійснення фінансових операцій, що ускладнить використання цих технологій терористами.

3.3. Сучасні терористичні організації

Сьогодні тероризм розглядається як реакція на довготривале вирішення нагальних соціальних, політичних, етнічних та інших проблем. Згідно з багатьма науковими дослідженнями, тероризм загалом розуміється як неоднорідне явище. Він варіюється від різних форм насильницької класової і визвольної боротьби до злочинів, скоєних напівзлочинцями, найманими агентами і провокаторами.

Терористичні акти - це дії, які загрожують загибеллю людей, такі як вибухи і підпали, заподіюють значну матеріальну шкоду або мають інші суспільно небезпечні наслідки, порушують громадську безпеку, залякують населення або впливають на прийняття рішень органами державної влади, а коли ці дії спрямовані на досягнення тієї самої мети, то сюди відносяться і погрози здійснити ці дії з тією самою метою [14].

Сучасний тероризм кардинально відрізняється від тероризму 90-х. ХХ ст. Терористична діяльність у сучасних умовах характеризується:

- відсутністю явно виражених державних кордонів;
- наявністю зв'язку та взаємодією з міжнародними терористичними центрами та організаціями;
- жорстка організаційна структура, що складається з управлінських та оперативних підрозділів, розвідувальних і контррозвідувальних, матеріально-технічних, бойових та груп прикриття;
- сувору конспірацію і ретельний підбір кадрів;
- присутність відомства в правоохоронних та державних службах;
- хороша технічна оснащеність, конкурентоспроможна, навіть перевершує екіпіровку урядових військ;

- наявність розгалуженої мережі секретних укриттів, навчальних баз.

Сучасний тероризм - це потужна організація з відповідним оснащенням (наприклад, Афганістан, Сирія). Вони здатні брати участь не лише у масштабних збройних конфліктах, але й у диверсіях та війні з тероризмом. Для створення більшого морально-психологічного ефекту та суспільного резонансу налагоджується інформаційно-пропагандистська підтримка. Наприклад, однією зі сторін конфлікту є ісламські екстремістські організації. В умовах кризи ведеться робота з вербування, підготовки та цілеспрямованого використання прихильників, активістів і радикалів. Тероризм став їхньою улюбленою і найпоширенішою зброєю.

Структура терористичних організацій здебільшого зберігає форму, розроблену «класиками» тероризму, з деякими змінами та уточненнями.

Як правило, терористичні організації є невеликими, зазвичай складаються з кількох десятків або, щонайбільше, кількох сотень членів. Визнаючи необхідність організації та дисципліни, групи зазвичай мають ієрархічну структуру та різні функціональні рівні.

Структура терористичних організацій була проаналізована американським вченим Д. Фрейзером. На його думку, ієрархічна структура більшості великих терористичних груп складається з чотирьох рівнів.

Найменша група піднімається на вершину і перебирає на себе лідерство. Як і у військовому середовищі, керівництво формулює політику і плани та здійснює загальне командування.

Другий рівень ієрархії - це «оперативні кадри», яких часто називають «терористами». Вони відповідають за виконання місії терористичної організації. Кожен терорист має одну або кілька спеціалізацій.

Поряд з «активними кадрами», «активні колаборанти» є найбільшим і найважливішим органом терористичної організації. Вони забезпечують зв'язок і шляхи евакуації, збирають інформацію і піклуються про всі технічні потреби.

Остання і найбільша група - це «пасивні прихильники» організації. Цю групу надзвичайно важко визначити та охарактеризувати, оскільки вони не

завжди готові приєднатися до терористичної організації. У випадку так званого лівого тероризму вона найбільш поширена серед молодих людей віком до 30 років. Пасивна підтримка доповнює активну [33].

Тероризм привернув до себе настільки велику увагу світової спільноти, що неможливо дати повне резюме всіх існуючих поглядів на зміст і характеристики цього явища.

Тероризм є одним з найбільш небезпечних і непередбачуваних видів злочинної діяльності в сучасному світі. Важливою особливістю його сучасного прояву є добре структурована і організована система та організація його дій.

На ґрунті ідеологічної, військової, національної та релігійної нетерпимості і ворожнечі, а також серйозних міждержавних і міжнародних конфліктів створюються незаконні організації, діяльність яких порушує мирний процес і дестабілізує функціонування всіх державних інститутів у всьому світі.

ООН офіційно визнає тероризм викликом сучасному суспільству та однією з найсерйозніших загроз миру і безпеці. Ця загроза має першорядне значення, про що свідчить низка гучних терористичних атак у Франції, Бельгії, Німеччині та інших європейських країнах за останні роки. Терористичні акти відбуваються в різних частинах світу, але кожен регіон має свої особливості та досвід боротьби з тероризмом.

Відповідно до Закону України «Про боротьбу з тероризмом», терористична організація - це стійке об'єднання трьох або більше осіб, створене з метою здійснення терористичної діяльності. Розподіл завдань визначає певні правила поведінки, які є обов'язковими під час підготовки та управління цими особами. Під час терористичних актів Якщо хоча б один структурний підрозділ організації вчиняє терористичний акт з відома хоча б одного керівника (керівного органу) всієї організації, організація вважається терористичною організацією. Терористичні акти часто є наслідком нездатності держав і міжнародного співтовариства створити умови для реалізації їхніх державних прагнень і вирішення застарілих або нових соціальних, національних, расових, соціально-економічних, релігійних та інших проблем.

Другий рівень - це «оперативні кадри», яких часто називають «терористами». Вони відповідають за виконання завдань терористичної організації. Кожен терорист має одну або кілька спеціалізацій.

Після «активних кадрів», «активні колаборанти» є найбільшим і найважливішим органом терористичної організації. Вони забезпечують зв'язок і шляхи евакуації, збирають розвідувальну інформацію і дбають про всі технічні потреби [16].

Соціал-революційний тероризм, також відомий як лівий тероризм, здійснюється групами, які прагнуть повалити капіталізм, економіку і соціальний порядок.

Ці терористи взяли на озброєння гасло європейських і російських анархістів кінця 19-го і початку 20-го століть - «пропагандистська робота» - і, як правило, були представлені європейськими комуністами, такими як німецька фракція Червоної армії, «Червоні бригади» в Італії, «Погодне підпілля» в США та «Японська червона армія».

Цей тип тероризму все ще дуже поширений в Латинській Америці: «Сендеро Люміносо», Революційний рух Тупака Амару (MRTA) та Організація 15 травня (М-15) в Перу.

Ультраправий тероризм підтримується організаціями, які виступають за збереження існуючого порядку і повернення суспільства до «золотого віку».

Його підтримують групи, які виступають за повернення до «золотого віку», коли державна політика явно проводиться на користь етнічної більшості або певної соціальної групи. До таких груп належать неонацистські та расистські організації, такі як Ку-клукс-клан та ультраправі японські націоналісти.

Навіть серед лідерів найпоширеніших релігій, таких як іслам, іудаїзм, християнство, індуїзм і сикхізм, є екстремісти і фундаменталісти з радикальною ідеологією.

Новий релігійний тероризм має на меті знищення ворогів нових релігійних культів і захист цих релігій відповідно до екстремістських теорій і поглядів їхніх лідерів, які закликають до вбивств в ім'я нових богів.

Екстремістські групи, які звертаються до нетрадиційних релігій, часто є закритими культурами або тоталітарними сектами, які борються за виживання.

Слід зазначити, що релігійний тероризм пов'язаний з тим, що прихильники однієї релігії або секти в межах держави борються з прихильниками іншої релігії, або зі спробами встановити релігійну владу шляхом ослаблення і повалення світської влади, або і з тим, і з іншим. Однак, як правило, релігійний тероризм рідко зустрічається в чистому вигляді і часто переплітається з іншими формами тероризму, такими як політичний, етнічний або соціальний.

Найбільш жорстокі екстремістські ісламістські організації, такі як «Брати-мусульмани», «Джемаа ісламія», ХАМАС, «ісламський джихад» і «Хезболла», мають широке коло прихильників і окремих осіб у своїх країнах.

Найбільшою загрозою в сучасному світі є міжнародна терористична організація «ісламська держава». Організація діє переважно як квазідержавна в Сирії та Іраку і частково контролює територію в сунітському трикутнику. Однак через військові дії уряду та коаліційних сил організація поступово втрачає контроль над територіями та населеними пунктами, які вона займає.

З Липканом можна зв'язатися за адресою: вважає, що «загалом ісламський екстремізм відповідальний за 80% терористичних актів у світі і що наприкінці 20-го століття на світовій арені діяло близько 150 ісламських терористичних організацій» [59].

На сьогоднішній день Рада Безпеки ООН додала 57 організацій, визнаних терористичними, до свого інтегрованого списку санкцій; в ЄС, на додаток до цього списку, існує список, затверджений Радою Європейського Союзу, який включає 22 терористичні організації. Державний департамент США наразі включає 61 організацію до переліку міжнародних терористичних організацій.

На жаль, на території України, зокрема в Луганській та Донецькій «народних республіках», також існують організації з ознаками тероризму. Це псевдодержавні організації, які офіційно не визнані терористичними, хоча їхня діяльність реально шкодить нашій національній безпеці: з 2014 року більше

половини з майже 900 терористичних актів, зареєстрованих в Україні, сталися в Донецькій та Луганській областях.

Наразі Україна не визнає на законодавчому рівні перелік організацій, які вона вважає терористичними. Однак на розгляд Верховної Ради України було подано проєкт Закону України № 5872-1 від 14 вересня 2024 року «Про внесення змін до деяких законів України щодо порядку визнання організацій терористичними».

Метою цього закону є вдосконалення механізму визнання терористичних організацій на національному рівні та ведення публічного переліку терористичних організацій, визнаних в Україні терористичними. Таким чином, запропонований закон допоможе покращити спроможність України виявляти терористичні організації та боротися з ними. Наявність та публічність переліку терористичних та екстремістських організацій, на нашу думку, є частиною модернізації системи обміну інформацією між державами у сфері боротьби з тероризмом.

Оскільки всі форми тероризму становлять небезпеку для міжнародного співтовариства та глобальної безпеки в цілому, своєчасний доступ до інформації про існування терористичних організацій, злочинних груп та осіб, схильних до терористичної діяльності, має важливе значення не тільки для попередження терористичних злочинів, але й для запобігання злочинам, подібним до тероризму (геноцид, диверсії тощо), а припинення злочинів, подібних до тероризму (геноцид, диверсії тощо), є одним з ключових факторів успіху.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ

Розділ 3 присвячений аналізу проблем та перспектив розвитку міжнародно-правових механізмів боротьби з фінансуванням тероризму. У цьому контексті розглядаються методи боротьби з міжнародним тероризмом, виклики, пов'язані з фінансовими технологіями, нові форми фінансування тероризму та існуючі терористичні організації, які стали джерелом фінансових загроз глобальній безпеці.

У розділі 3.1 розглядаються методи боротьби з міжнародним тероризмом, включаючи дипломатичні та правові засоби. Дипломатичні засоби включають сприяння міжнародному співробітництву, укладення двосторонніх і багатосторонніх угод між державами, обмін інформацією та розвідувальними даними. Правові засоби включають створення спеціальних антитерористичних установ, прийняття національних законів відповідно до міжнародних стандартів і криміналізацію всіх форм фінансування тероризму. Незважаючи на значний прогрес, досягнутий у міжнародному співробітництві та розробці ефективних правових інструментів, залишаються значні проблеми, особливо у сфері імплементації на національному рівні та синхронізації міжнародних зусиль.

У розділі 3.2 аналізуються виклики, пов'язані з новими фінансовими технологіями та формами фінансування тероризму. Поява криптовалют і технології блокчейн докорінно змінила фінансовий ландшафт, дозволивши терористичним організаціям проводити фінансові операції без використання традиційних банківських каналів і ускладнивши спостереження. Ці нові технології сприяють анонімності транзакцій і створюють нові можливості для фінансування тероризму, яке важко контролювати. У цьому контексті необхідно швидко адаптувати міжнародні правові механізми і розробити нові стратегії контролю над цифровими фінансовими потоками.

У розділі 3.3 розглядаються сучасні терористичні організації як важливе джерело фінансування тероризму. Оскільки фінансування тероризму часто відбувається через різні канали, такі як торгівля наркотиками, контрабанда,

здирництво, відкати і пожертви, міжнародна спільнота повинна враховувати особливості цих груп і розробляти ефективні методи виявлення і перекриття їхніх фінансових потоків. Сучасні терористичні організації, зокрема, здатні використовувати складні фінансові схеми, такі як збір коштів в інтернеті та використання краудфандингових платформ, що вимагає постійного моніторингу та адаптації правових інструментів для боротьби з новими формами фінансування тероризму.

У підсумку це означає, що розвиток міжнародно-правових механізмів боротьби з фінансуванням тероризму повинен враховувати як класичні методи боротьби з тероризмом, так і новітні виклики, що виникають у зв'язку з розвитком фінансових технологій. З огляду на постійну еволюцію терористичних угруповань і зміни в методах їх фінансування, важливо створити гнучку і чутливу правову систему, здатну швидко реагувати на нові загрози. Удосконалення міжнародних правових механізмів вимагає посилення співпраці між країнами, забезпечення ефективного обміну інформацією та розробки нових стратегій і методів боротьби з фінансуванням тероризму, яке стає все більш цифровим та анонімним.

ВИСНОВКИ

Основними результатами роботи по кваліфікаційній роботі є: всі поставлені перед ними завдання успішно виконані. Ми проаналізували теоретичні аспекти основ боротьби з міжнародним тероризмом.

Фінансування тероризму є однією з найсерйозніших загроз міжнародній безпеці. Основними його формами є пряма фінансова підтримка терористичних організацій та інші форми фінансування, такі як благодійні пожертви, які можуть бути спрямовані на терористичні цілі. Аналіз цих форм показує необхідність комплексного підходу до боротьби з фінансуванням тероризму, включаючи не тільки місцеві законодавчі ініціативи, а й міжнародне співробітництво. Історія розвитку міжнародно-правового регулювання боротьби з фінансуванням тероризму показує кілька етапів, починаючи з 1990-х років, коли були прийняті перші міжнародні договори, що передбачають криміналізацію цього явища. З часом міжнародні стандарти покращилися, зокрема, завдяки новим резолюціям та рекомендаціям групи спеціальних фінансових заходів (ФАТФ), які передбачають більш ефективні механізми контролю та реагування.

Міжнародні організації, зокрема організація Об'єднаних Націй (ООН) і ФАТФ, відіграють важливу роль у боротьбі з фінансуванням тероризму, забезпеченні координації між державами та сприянні декомунізації міжнародних норм. Через свої агенції ООН регулярно оновлює міжнародні резолюції та рекомендації, щоб допомогти національним стратегіям краще адаптуватися до сучасних загроз. Міжнародні договори, такі як Конвенція про припинення фінансування тероризму 1999 року, є основними правовими інструментами, що встановлюють обов'язок держав криміналізувати фінансування терористичної діяльності. Протокол до Конвенції 1950 року та інші міжнародні документи визначають механізми захисту та реалізації прав і свобод людини в контексті боротьби з тероризмом.

Стандарти ФАТФ є важливим інструментом забезпечення дотримання міжнародних вимог у боротьбі з фінансуванням тероризму. Рекомендації ФАТФ визначають вимоги місцевих фінансових установ і держав до того, щоб фінансування тероризму могло бути ефективно виявлено і попереджено. Однак їх реалізація супроводжується деякими труднощами через відмінності в законодавчих системах і інститутах в різних країнах. Внутрішнє право відіграє важливу роль у забезпеченні відповідності міжнародним стандартам. Вони повинні адаптуватися до місцевих умов і враховувати деталі фінансової системи і терористичну загрозу. Але насправді деякі країни стикаються з проблемами в застосуванні міжнародних норм, які можуть підірвати ефективність боротьби з тероризмом.

Методи боротьби з міжнародним тероризмом вимагають різних підходів, включаючи правові, економічні та військові заходи. Крім того, міжнародна координація та співпраця між державами є ключовим елементом у забезпеченні ефективної боротьби з тероризмом. Розвиток фінансових технологій відкриває нові можливості для фінансування тероризму, особливо за допомогою криптовалют та інших цифрових платформ. Це ускладнює контроль за потоком коштів, що вимагає поліпшення законодавчих ініціатив та міжнародних механізмів моніторингу та запобігання. Сучасні терористичні організації активно використовують складні фінансові мережі для підтримки своєї діяльності. Вони діють в умовах постійних змін у міжнародному політичному та економічному середовищі, тому їх важко ідентифікувати та нейтралізувати.

Розглядалися сучасні терористичні організації, виникали питання місцевого правового забезпечення боротьби з тероризмом. Тероризм-складне і багатовимірне явище. Крім юридичних питань, він зачіпає багато інших тем: психологічні, Історичні, технічні та інформаційні.

Все це зумовлено тим фактом, що міжнародне співтовариство досі не розробило загальноприйнятого юридичного визначення тероризму. На мій погляд, правова концепція тероризму повинна бути вже філософською і

соціально-політичною, тому найважливішим в її аналізі повинна бути оцінка насильства, аналіз цілей, визначення можливих тим і оцінка його наслідків.

Міжнародний тероризм-це мега-тенденція до виникнення і поширення конфліктів, що досягла масштабів універсальної небезпеки людської діяльності на хвилі глобалізації, яка не залишає осторонь жодну сферу міжнародного життя. Міжнародний тероризм посилює ключові проблеми глобального розвитку, такі як:

- необхідність зниження загрози ядерної війни, яка все ще актуальна;
- руйнівні соціально-політичні процеси в країнах, що зміцнюють демократичні шляхи розвитку;
- соціально-економічна стратифікація, зростання населення світу;
- масштаби маніпуляцій громадською думкою розширюються за допомогою засобів масової інформації, які стають все більш популярними.

Міжнародний тероризм-це соціальна аномалія, яка спричиняє та посилює соціальні та політичні конфлікти на рівні держав, країн та світових спільнот.

Це організоване вчинення актів насильства, залякування людей, залякування соціальних груп або державних органів, нанесення шкоди досягненню певних вигод або інтересів, виключення національних, політичних, громадських, культурних або релігійних діячів і помста. Характеристики міжнародного тероризму такі, що його жертви втілюють певну сферу, певну культуру, певну систему відносин. Міжнародний тероризм є глобальним злом, і з ним необхідно безжально боротися на всіх рівнях уряду.

На відміну від інших організованих злочинних організацій, терористичні організації не створюються з метою отримання грошової вигоди, але, звичайно, вони потребують фінансової підтримки для здійснення своєї організаційної та ідеологічної діяльності. Тероризм становить серйозну загрозу міжнародному миру та безпеці, незалежно від його мотивації. Жодна терористична діяльність не може вважатися законною, незалежно від того, де, коли і ким вона вчиняється.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні питання протидії тероризму у світі та в Україні: аналіт. доповідь / [Резнікова О.О., Місюра А.О., Дрьомов С.В., Войтовський К.Є.]; за заг. ред. О.О. Резнікової. К.: НІСД, 2017. 60 с.
2. Богданов О. Високотехнологічний тероризм нової епохи. Проблеми безпеки особистості, суспільства, держави. 2005. № 4. С. 34-37.
3. Бойченко О. В. Медіа-тероризм: особливості сучасних ознак інформаційній безпеці. Інтегровані інтелектуальні робототехнічні комплекси (ПРТК-2009): друга міжнародна наук.-практ. конф. (25-28 травня 2009 р.). Київ: НАУ, 2009. С. 230-232.
4. Брильов Д. Теологічний дискурс Духовного управління мусульман України. Гілея, 2018. № 130. С. 207-210.
5. Белянська В. Ідеологія тероризму : теоретичні засади, різновиди та технології поширення. Освіта регіону. 2013. № 1. С. 80-83.
6. Білан І. А. Протидія тероризму: досвід ЄС. Інформація і право: науковий журнал. 2024. № 2 (37). С. 67-73.
7. Біленчук П. Д., Сав'юк О. В. Організований міжнародний тероризм: історія і сучасність. Тероризм і національна безпека України: Матер. міжнар. конф. Київ: НАВС України, 2003. С. 199-203.
8. Войтович Р. Глобальний тероризм як виклик суспільному розвитку. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2010. № 4. С. 5-17.
9. Вільдхабер Л. Міжнародне право та тероризм. – Нью-Йорк: Реймс, 2010. 185-256 с.
10. Гаврилів І. О. Військово-політична діяльність УВО-ОУН в боротьбі за Українську Державу (1920-1941 рр.): автореф. дис. ... д-ра іст. наук : спец. 07.00.01. Історія України; Львів. ЛНУ ім. І. Франка. 44 с.
11. Гармашов І. А. Сутність сучасного тероризму і його основні характеристики. Персонал. 2005. №6. С. 21-25.

12. Гбур З.В. Теоретико-методологічні засади поняття «міжнародного тероризму». Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024р. №2. С.7–14.
13. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія: Навч. посіб. 4-те вид., перероб. і доп. Львів.: Світ, 2001. 384 с.
14. Глазов О. В. Міжнародний інформаційний тероризм у контексті загроз національній безпеці України. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Сер. : Політологія. 2012. Т. 197, Вип. 185. С. 78-82.
15. Горлач М. І., Кремень В. Г. Політологія: наука про політику. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 840 с.
16. Грищук В. К. (ред.). Тероризм: теоретико-прикладні аспекти: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 328 с.
17. Громівчук І. М. Міжнародно-правове визначення тероризму як основа ефективної боротьби з ним. Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. Серія: економіка, право, політологія, туризм. Т. 2. 2011. №4. С. 108-112.
18. Декларація про заходи ліквідації міжнародного тероризму ООН; Декларація, міжнародний документ від 09.12.1994 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_502. (дата звернення 05.11.2024р.)
19. Дзьобань О. П. Політичний тероризм і політичний екстремізм: до проблеми розмежування понять. Наукові записки Харківського університету Повітряних Сил. Соціальна філософія, психологія. 2007. № 2 (26). С. 41-45.
20. Жайворонок О. І. Міжнародний досвід протидії інформаційному тероризму та його імплементація в Україні. Публічне управління у сфері державної безпеки та митної справи. 2020. № 1 (24). С. 91–96.
21. Журавльова О. Політика ЄС на Близькому Сході. Міжнародна наукова конференція «Союз для Середземномор'я в контексті арабських революцій: основні виклики та наслідки для світової політики». 20 квітня

- 2011 року. URL: http://vmv.kyumu.edu.ua/confs/2011_04_20/index.htm. (дата звернення: 30.08.2024).
22. Зеленецький В. С., Ємельянов В. П. Проблеми систематизації та комплексного розвитку антитерористичного законодавства України: монографія. Харків : Право, 2008. 96 с.
23. Зелінський С.А. Тероризм як злочинна політика і політичний злочин. Наукове видання «Тероризм і боротьба з ним». Київ, 2000. Т. 19. С. 160-165.
24. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом від 27.01.1977. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_331 (дата звернення 05.11.2024р.)
25. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, 1950 р. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf (дата звернення: 06.11.2024).
26. Євтушок В. П. Особливості попередження злочинів, пов'язаних з тероризмом, в сучасних умовах (правові аспекти). Митна справа. 2002. № 1. С. 44-49.
27. Єдність у боротьбі з тероризмом: рекомендації по глобальній контртерористичній стратегії» URL: <https://www.unodc.org/pdf/terrorism/Global/ru/3r60-825ru.pdf> (дата звернення: 09.10.2024).
28. Ємельянов В. П. Проблеми застосування антитерористичного законодавства України і шляхи його вдосконалення. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2007. Вип. 15. С. 95-104.
29. Єрохіна Т. Медіа-тероризм та інформаційна війна: до питання співвідношення. Освіта регіону. 2013. № 4. С. 171-176.
30. Канашук Д.С. Антитерористична політика та практика міжнародної боротьби з тероризмом. Забезпечення прав людини: національний та міжнародний виміри: зб. наук. ст. за матеріалами науково-практичної конференції, м. Вінниця, 10 грудня 2024р. С. 192-194.

- 31.Канашук Д.С. Визначення поняття тероризм та його генезис. Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі: Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі : зб. наук. ст. за матеріалами ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (Житомир, 11 листопада 2024 р.) / Мін-во освіти і науки України ; Поліський нац. ун-т. Житомир, 2024. С. 93– 95.
- 32.Канашук Д.С. Об'єктивні причини виникнення та поширення тероризму. Правові системи суспільства: сучасні проблеми та перспективи розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 19-20 листопада 2024 р. Львів: Західноукраїнська організація: «Центр правничих ініціатив», 2024. Ч. 2. С. 74–76
- 33.Канашук Д.С. Ознаки та форми міжнародного тероризму. Правові системи суспільства: сучасні проблеми та перспективи розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 19-20 листопада 2024 р. Львів: Західноукраїнська організація: «Центр правничих ініціатив», 2024. Ч. 2. С. 76-78.
- 34.Канцір В. С. (ред.). Тероризм: кримінологічна детермінація і кримінально-правова протидія: монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 188 с.
- 35.Климосюк А. С. Співвідношення диверсії (ст. 113 КК України) і незаконного поводження з радіоактивними матеріалами (ст. 265 КК України). Актуальні проблеми кримінально-правової охорони громадської безпеки: матер. міжнар. круг. столу (м. Харків, 18 трав. 2018 р.). Харків: Юрайт, 2018. С. 190-193.
- 36.Ковальчишина Н. І. Тероризм: теоретичний та праксеологічний аспекти проблеми. Вісник Національного університету оборони України. 2012. Вип. 4. С. 158-163.
- 37.Кожушко Є. П. Современный терроризм: анализ основных направлений. Минск, 2000. 278 с.
- 38.Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден відповідно до Статуту Організації Об'єднаних націй: ГА ООН від

- 16.12.1970 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_167#Text (дата звернення: 10.11.2024).
39. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства: ГА ООН від 10.03.1988р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_220#Text (дата звернення: 10.11.2024).
40. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації: ГА ООН від 23.09.1971р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_165#Text (дата звернення: 10.11.2024).
41. Конвенція про боротьбу з незаконними актами по відношенню до міжнародної цивільної авіації: ГА ООН від 10.09.2010р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/954_013#Text (дата звернення: 10.11.2024).
42. Конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму, 1999 р. URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168007f2f2> (дата звернення: 03.11.2024).
43. Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів: ГА ООН від 14.12.1973р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_389#Text (дата звернення: 10.11.2024).
44. Конвенція про злочини та деякі інші акти, що вчинюються на борту повітряних (ГА ООН від 14.09.1963р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_244 (дата звернення: 10.11.2024).
45. Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних установок: ГА ООН від 26.10.1979р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_024#Text (дата звернення: 10.11.2024).
46. Коршак М. А. Генеза тероризму та його характеристика [Електронний

- ресурс] / М. А. Коршак // Юридичний науковий електронний журнал. 2018. URL: http://www.lsej.org.ua/5_2018/5_2018.pdf (дата звернення: 11.11.2024).
47. Кучерява А.Д. «Санкційні механізми ООН як інструмент боротьби з фінансуванням терористичних організацій» // №15 студентського наукового журналу «UNIVERSUM». 2024. URL: .
48. Кучерява А.Д. «Сучасні міжнародно-правові механізми протидії фінансуванню тероризму» //VIII Міжнародна студентська наукова конференція «СУЧАСНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ НАУКИ». 2024. URL: <https://archive.liga.science/index.php/conference-proceedings/issue/view/inter-08.11.2024/103> ;
49. Лук'янова І. О. Конфлікт в Ємені як арена протистояння між Саудівською Аравією та Іраном. Вісник Одеського національного університету. Серія : Соціологія і політичні науки. 2015.Т. 20, Вип. 2. С. 102-109.
50. Ліпкан В. А., Никифорчук Д. Й., Руденко М. М. Боротьба з тероризмом, Київ, 2002. 108 с.
51. Ліпкан В.А. Тероризм: юридична дефініція та зміст // Тероризм і боротьба з ним. Президенту України, ВРУ, Уряду України, органам центр. і місцев. виконав. влади.; Аналіт. розробки, пропоз. наук. і практ. працівників: Міжвід. наук. зб. / За ред. А.І. Комарової, Ю.В. Землянського, В.О. Євдокимова та ін. - К.: НДІ "Проблем людини", 2000. Т. 19 (1). 610 с.
52. Ліпкан В.А. Тероризм і національна безпека України. Київ: Знання, 2000. 184 с.
53. Марценюк Т.О. Міжнародно-правові проблеми боротьби з тероризмом. – Львів: Видавництво ЛНУ, 2015. – 289 с.
54. Митко А. М. Інформаційний тероризм як інструмент впливу на інформаційний конформізм в глобальному середовищі. Політичне життя. 2018. № 2. С. 135-139.

55. Мокляк В. В. Сучасний тероризм як соціальне явище: сутність та форми прояву. Проблеми законності. 2016. Вип. 135. С. 147-156.
56. Міжнародна конвенція про боротьбу із захопленням заручників: ГА ООН від 17.12.1979р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_087#Text (дата звернення: 10.11.2024).
57. Міжнародний тероризм: загрози для України. Аналітична записка. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-04/mizhnar_teror-17f29.pdf. (дата звернення: 30.08.2024).
58. Місюра А. О. «Іноземний досвід протидії тероризму: висновки для України». Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/2446/>. (дата звернення: 30.08.2024).
59. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 704 с.
60. Ольшанский Д. В. Психология терроризма / Д. В. Ольшанский. СПб: Питер, 2002. 298 с.
61. Організаційно-правові основи запобігання тероризму: підручник; за заг. ред. В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 432 с.
62. Паліюк В.П. Міжнародна відповідальність за тероризм: правові аспекти. – К.: Видавничий дім, 2017. – 267 с.
63. Політологія: Навчальний посібник; За заг. ред. М. П. Гетьманчука. Київ: Знання, 2010. 415 с.
64. Поправка до Конвенції про фізичний захист ядерного матеріалу: ГА ООН від 03.09.2008р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/951_013#Text (дата звернення: 10.11.2024).
65. Про Концепцію боротьби з тероризмом в Україні: Указ Президента України від 05.03.2019 № 53/2019. Офіційний вісник Президента України від 20.03.2019. 2019 р., № 5, стор. 17, стаття 75.

66. Проблеми систематизації та комплексного розвитку антитерористичного законодавства України: монографія; за заг ред. В. С. Зеленецького та В. П. Смелянова. Харків. Право, 2008. 96 с.
67. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 № 638-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 25, ст.180.
68. Протокол, що доповнює Конвенцію про боротьбу з незаконним захопленням повітряних: ГА ООН від 10.09.2010р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/954_014#Text (дата звернення: 10.11.2024).
69. Протокол, що змінює Конвенцію про злочини та деякі інші акти, що здійснюються на борту повітряних суден: ГА ООН від 04.04.2014р. URL: https://www.icao.int/secretariat/legal/list%20of%20parties/montreal_prot_2014_en.pdf (дата звернення: 11.11.2024).
70. Протокол до Конвенції про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства: ГА ООН від 14.10.2005р. URL: <https://www.refworld.org/docid/49f58c8a2.html> (дата звернення: 10.11.2024).
71. Протоколи до Європейської конвенції про захист прав людини URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Protocols_ENG.pdf (дата звернення: 06.12.2024).
72. Протокол про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки стаціонарних платформ, розташованих на континентальному шельфі: ГА ООН від 10.03.1988р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_093#Text (дата звернення: 10.11.2024).
73. Протокол про боротьбу з незаконними актами насильства в аеропортах, які обслуговують міжнародну цивільну авіацію, що доповнює Конвенцію про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної: ГА ООН від 24.02. 1988р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_269#Text (дата звернення: 10.11.2024).

- 10.11.2024).
74. Рабінович С.П. Аналіз міжнародно-правових інструментів протидії тероризму. – Одеса: Видавничий центр, 2014. – 302 с.
75. Резнікова О. О. Актуальні питання протидії тероризму у світі та в Україні: аналіт. доповідь. Київ: НІСД, 2017. 60 с.
76. Рекомендації Групи спеціальних фінансових заходів (FATF) щодо боротьби з фінансуванням тероризму URL: <https://www.fatf-gafi.org/recommendations.html> (дата звернення: 02.12.2024).
77. Рижов І. М. Стратегічне планування боротьби з тероризмом: сутність, стан та перспективи вдосконалення. Державна політика у сфері запобігання тероризму: міжнародний досвід і його актуальність для України: Матеріали наук.-практ. конф. 31 жовт. 2008 р., м. Київ. Служба безпеки України, Національна академія Служби безпеки України. Київ: Інтертехнологія, 2008. С. 52-57.
78. Рубцов В. П. Державне управління та державні установи: Навч. посіб. для дистанційного навчання. Київ: Університет «Україна», 2008. 440 с.
79. Савченко А. В. Судово-практичний коментар Кримінального кодексу України. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 1272 с.
80. Сав'юк О. В. Тероризм – глобальна проблема суспільства. Вісник Академії праці і соціальних відносин федерації професійних спілок України, 2002. № 2. С. 211-214.
81. Серкевич І.Р. Визначення поняття тероризм та його генезис // Часопис Київського університету права. 2011. № 4. С. 331–335.
82. Телешун С. О. Сучасний тероризм – українські реалії / С. О. Телешун. Політ. менеджмент. 2005, № 1, С. 163–169. URL: <http://www.politik.org.ua> (дата звернення : 11.11.2024).
83. Телешун С. Сучасний тероризм: українські реалії. Політичний менеджмент. 2005. № 1 (10). С. 163-169.

84. Тероризм – нова глобальна проблема сучасності [Електронний ресурс]. 2018. Режим доступу: <http://idgu.edu.ua/11511>. Дата звернення: 30.08.2024.
85. Ткач В. Ф. Сучасний тероризм: тенденції, вияви, виклики та загрози для України. Стратегічні пріоритети. 2015. № 3 (36). С. 12-18.
86. Трофімов А. С. Правове регулювання антитерористичної діяльності в Україні: монографія; Нац. ун-т «ЮАУ імені Ярослава Мудрого». Харків, 2012. 390 с.
87. Фулей Т.І. Право міжнародної безпеки: теорія та практика. – Київ: Вища школа, 2012. – 334 с.
88. Хачатурян Т. Х. Сучасний стан протидії тероризму, тенденції розвитку кримінально-процесуальних інститутів: універсальний і регіональний рівні. Європейські перспективи. 2012. №2. Ч.1. С. 152-157.
89. Хорос В. «Крона», «Корни» и «Климат» терроризма. МЭиМО. Мировая экономика и международные отношения. 2002. № 3. С. 47-49.
90. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навч. посіб.. 3-тє вид.. доповн. та випр. Львів: Новий світ – 2000, 2007. 360 с.
91. Шкурат І. В. Глобальний тероризм: методичні підходи до вивчення. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej2/txts/pol-prav/05sivmpv.pdf> (дата звернення: 30.08.2024).
92. Шульга І.В. Проблеми міжнародно-правового регулювання тероризму. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 145-215 с.